

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Нова Влада Републике Србије изабрана је 28. октобра 2020. године. У овом мандату ресор Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања водиће проф. др Дарија Кисић Тепавчевић

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ВАЖНИ ПОСЛОВИ У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

ОБЕЛЕЖЕН МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИЈИХ ОСОБА

Битне социјалне везе

У Градској организацији пензионера Београда обележен Међународни дан старијих особа

Овогодишњи Међународни дан старијих особа, 1. октобар, обележен је пригодним активностима у целој Србији, а у Градској организацији пензионера Београда тим поводом је одржана свечана седница руководства Савеза пензионера Србије (СПС) и Покрета трећег доба Србије (ПТДС). Седници су присуствовали и министар и председник Партије уједињених пензионера Србије, Милан Кркобабић, председник Управног одбора РФ ПИО, Данило Вујичић, директорка Фонда ПИО, Драгана Калиновић, председница Геронтолошког друштва Србије (ГДС), проф. др Драгана Динић, председник Синдиката пензионера Србије „Независност“, Милош Грабунџија и други.

Честитајући сениорима њихов дан, министар Милан Кркобабић је рекао да је брига о најстаријима императив државе Србије и да су друштвени положај и материјална егзистенција најстаријих нешто о чему сви, а посебно млади треба да воде рачуна. Према његовим речима, за старију популацију су најважније редовне и сигурне пензије, држава као гарант пензија, здравствена заштита и сви облици друштвеног стандарда за пензионере.

– Нека сваки дан буде дан старијих, потребна нам је перманентна, свакодневна брига о старима. Толеранција и међугенерациска солидарност не смеју да буду доведени у питање, а однос према најстаријима је мера нашег цивилизацијског напретка – рекао је Кркобабић.

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, истакао је да Савез и ПТДС делују компатибилно, као што компатибилно раде и са другим носиоцима кључних активности које се тичу старије популације.

Савић је рекао да су пензионери значајна популација која је градила земљу, а да данас и

држава улаже напоре да подигне њихов стандард и кроз посебне акције као што су слање на бањски опоравак и подела помоћи преко Фонда солидарности.

Председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, проф. др Момчило Талијан, истакао је значај обележавања Дана старијих и нагласио да и у условима физичке дистанце треба одржавати социјалне везе.

– Треба да се дружимо, да покажемо да можемо да победимо не само године, него и корону. Жеља нам је да кроз скупове намењене најстаријима и ликовне колоније будемо део преко потребне друштвене кохезије – навео је Талијан.

Драгана Динић, председница ГДС и секретарка ПТДС, говорила је о историјату обележавања Дана старијих и о актуелној демографској ситуацији у Србији и свету. Истичући да је у најтежем положају старије становништво које живи у сеоским срединама, Драгана Динић је изнела предлоге како све старији могу да учине нешто за себе, за обнову породичних веза и повратак младих на село.

Донедавни председник Покрета трећег доба Србије, Василије Белобрковић, који је и члан УО РФ ПИО, подсетио је на оснивање и успешну реализацију дванаест олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, као и на то да је Олимпијада добила међународни карактер. Белобрковић је у вези са тим захвалио на доброј сарадњи председнику Управног одбора Фонда Данилу Вујичићу и директорки Драгани Калиновић.

Свечана седница СПС и ПТДС употпуњена је изложбом слика које су настале на ликовним колонијама у оквиру олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба.

М. Ј.

МИНИСТАРКА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
ДАРИЈА КИСИЋ ТЕПАВЧЕВИЋ

Важни послови у наредном периоду

Нова Влада Србије положила је заклетву пред посланицима Народне скупштине Републике Србије 28. октобра 2020. године чиме је почео да јој тече мандат.

Влада има 23 министра и 21 ресор, а Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у наредном периоду водиће проф. др Дарија Кисић Тепавчевић.

Примајући дужност од свог претходника Зорана Ђорђевића, министарка Кисић Тепавчевић је истакла да ће се преданим радом борити за обезбеђивање бољих услова живота и рада грађана Републике Србије.

Последипломске магистарске студије из епидемиологије уписала је школске 2002/03. године на Медицинском факултету у Београду. Успени магистарски испит положила је јуна 2005. године са оценом 10, а магистарски рад одбранила јуна 2006. године. Докторску дисертацију под називом „Предиктивна вредност квалитета живота у процени исхода болести код болесника са мултиплом склерозом“ одбранила је такође на Медицинском факултету у Београду 14. маја 2010. године.

Специјализацију из епидемиологије на Медицинском факултету у Београду упи-

у мају 2007. године изабрана је у звање асистента, а у исто звање је реизабрана у јуну 2010. године. У фебруару 2011. године изабрана је у звање доцента; у исто звање реизабрана је у мају 2016. године. Од јуна 2017. године налази се у звању ванредног професора за ужу научну област Епидемиологија.

Од фебруара 2019. године држи наставу из области епидемиологије и на Медицинском факултету у Косовској Митровци.

Од 2015. године члан је Републичке стручне комисије за онкологију, а исте године постала је и члан Председништва епидемиолошке секције.

Највећи изазов – борба против корона вируса

У првој изјави датој пошто је мандатарка за састав нове Владе Србије Ана Брнабић саопштила имена министара у новој Влади, Дарија Кисић Тепавчевић је рекла да задатак сваког појединца, без обзира којим се послом бави, треба да буде борба са вирусом корона. Она је на тај начин одговорила на питање новинара шта ће бити највећи изазови у ресору који преузима.

– Све наше послове обављамо у светлу пандемије. То треба да буде задатак свих нас, без обзира на то какве званично имамо функције. Улога сваког од нас је да спречи да се инфицира и да преноси даље инфекцију – истакла је Дарија Кисић Тепавчевић и додала да министарство које преузима покрива домове за старе где је највећа опасност да се вирус шири, где инфекција може да направи прави пожар.

– Ту је широк спектар других деловања и других ресора. У овом моменту све треба да посматрамо кроз призму вируса који нас окружује. Ако желимо да се вратимо нормалним животним активностима и да радимо наше послове на другим пољима, прво морамо да контролишемо овај вирус – навела је нова министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

– Потрудићу се да на најбољи начин одговорим изазову који је преда мном – поручила је нова министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Дарија Кисић Тепавчевић рођена је у Сарајеву, а Медицински факултет завршила је 2001. године у Београду са просечном оценом 9,60. Обавезни лекарски стаж обавила је током 2001. и 2002. године на Војномедицинској академији у Београду, а стручни испит положила у септембру 2002. године.

сала је маја 2004. године, а завршила јуна 2008. године са оценом одличан. Субспецијализацију из епидемиологије незаразних болести на Медицинском факултету у Београду завршила је децембра 2017. године.

Дарија Кисић Тепавчевић је запослена на Институту за епидемиологију Медицинског факултета Универзитета у Београду од фебруара 2002. године, када је изабрана у звање асистента приправника за ужу научну област Епидемиологија.

Коауторка је у шест књига из области медицине, а укупан број објављених научних радова са СЦИ листе је 122.

Од децембра 2017. године запослена је у Институту за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ на месту заменика директора.

Чита, пише и говори енглески језик.

Мајка је једног детета.

Новој министарки за рад, запошљавање, борачка и социјална питања желимо много успеха у обављању ове одговорне функције. Г. О.

ДАЉЕ МОДЕРНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВНИХ ПРОЦЕСА У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ ПИО

Директорка Драгана Калиновић и заменик директора Реља Огњеновић обишли Филијалу Зајечар

Директорка РФ ПИО Драгана Калиновић и заменик директора Реља Огњеновић, са сарадницима, обишли су Филијалу Зајечар и разговарали са директорком Филијале Оливером Ранђеловић и запосленима о могућем побољшању услова рада.

Филијала РФ ПИО у Зајечару пословно покрива и општине Бољевац, Књажевац и Сокобању, где постоје испоставе Фонда, пружајући услуге за око 34.200 корисника права из пензијског и инвалидског осигурање и око 27.000 осигураника. **Г. О.**

Реља Огњеновић обишао Службу Филијале Стара Пазова

Заменик директора РФ ПИО Реља Огњеновић са сарадницима посетио је 7. октобра општину Стара Пазова и заједно са председником општине Ђорђе Радиновићем (на слици) обишао Службу филијале Стара Пазова.

Приликом посете, поред обиласка запослених, Реља Огњеновић и Ђорђе Радиновић постигли су договор о проширењу службених просторија Фонда ПИО у Старој Пазови, као и о начину на који би Дирекција Фонда од ове службе формирала филијалу, имајући у виду велики број осигураника и корисника на овом пословном подручју и преоптерећеност Службе обимом посла који се свакодневно повећава. **Г. О.**

Заменик директора Фонда ПИО посетио Дирекцију ПФ

Заменик директора РФ ПИО Реља Огњеновић и шеф Кабинета РФ ПИО Марина Петровић обишли су 30. септембра Дирекцију Покрајинског фонда у Новом Саду. У разговору са руководством Покрајинског фонда и запосленима интересовали су се за услове рада у Дирекцији ПФ и за потребе запослених, као и за могућности даљег модернизовања пословних процеса у циљу побољшања квалитета услуга које Фонд пружа.

У пратњи директора Покрајинског фонда Славка Имрића и његовог заменика Чедомира Француског, Реља Огњеновић и Марина Петровић обишли су и адаптирану просторију за медицинско вештачење у приземљу зграде Дирекције ПФ, као и радове на изградњи нове зграде Филијале Фонда ПИО у Новом Саду, који се одвијају планираном динамиком. **Г. О.**

Фонду ПИО признање од Удружења бања Србије

Удружења бања Србије 14. октобра обележило је пола века од оснивања свечаном седницом на Београдском сајму.

Председник Удружења др Дејан Станојевић захвалио је институцијама и струковним удружењима на великој подршци у претходном периоду, а на свечаности су додељена и признања појединцима и установама који су помогли развој бањског туризма у Србији (на слици). Један од добитника признања је и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање коме је додељена Повеља за дугогодишњу сарадњу и подршку у раду Удружења.

Признање је у име Фонда примила Јелица Тимотијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу.

На Београдском сајму представљена је и двојезична монографија под насловом „Првих 50 година“, а на простору Сава

променаде отворена је велика изложба „Србија – моја дестинација“.

Г. О.

Први пензионери већ на опоравку

На овогодишњи оглас за упућивање корисника пензија на рехабилитацију о трошку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пријавило се око 46.500 пензионера. Узимајући у обзир одређена средства и просечне цене у бањским лечилиштима за ову годину, на бесплатан опоравак у неку од 25 бања Србије по овогодишњем конкурсном отићи ће 14.229 пензионера.

– Коначне ранг листе објављене су 14. октобра 2020. године, након чега су бањама послати спискови корисника, а корисницима који су остварили право на кућну адресу су упућена обавештења о томе у коју установу ће бити упућени на рехабилитацију, затим о списку области из којих се рехабилитација пружа, као и о спецификацији услуга које ће им обавезно бити пружене. Један део корисника који су остварили право по овогодишњем огласу већ се налази у бањама Србије на опоравку о трошку Фонда ПИО – каже др Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО и председник Радне групе за праћење и спровођење поступка рехабилитације корисника пензија.

Како наводи, по питању жељених бања које су се нашле на листама пензионера, и ове године је стање непромењено па је интересовање, као и раније, највеће за Врњачку бању, Бању Ковиљачу, Нишку бању, затим врднички „Термал“, Кањижу, Рибарску бању и друге.

Ваља подсетити да здравствено стање, односно медицинска документација корисника не утичу на бодовање, односно позицију на ранг листи.

– Пензионери приликом подношења пријаве достављају медицинску документацију, уколико је поседују, само да би се правилно одредила бања у коју ће бити упућени, тј. да се не би десило да неки корисник буде упућен у бању која је контраиндикована његовом здравственом стању. Дакле, обезбеђивањем бесплатног одласка у бању Фонд не упућује пензионере на лечење, већ омогућава рехабилитацију и опоравак корисницима који због висине примања то себи тешко могу да приуште – појашњава др Кајевић.

У вези са актуелном епидемиолошком ситуацијом, др Кајевић истиче да су РХ

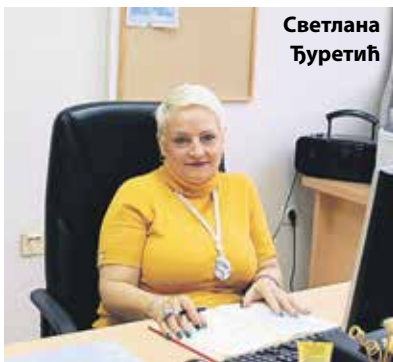
Буковичка бања

центри дужни да се приликом пријема и током боравка корисника придржавају свих препорука Кризног штаба и других надлежних органа Републике Србије, као и да ће се ситуација у вези са епидемијом редовно пратити и вршити евентуалне

Светлана Ђуретић истиче да су запослени у Фонду који обављају послове око упућивања пензионера на бесплатну рехабилитацију и ове године уложили велики труд да се тај посао спроведе максимално професионално, у складу са новим Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО од 11. јуна ове године.

– Трудићемо се да, након објављивања коначних ранг листа, уз поштовање свих процедура и одредби предвиђених Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија, што пре кренемо са слањем у бање пензионера којима се пензије исплаћују преко Покрајинског фонда. Морам да подсетим да слање позива пензионерима и пријем наших пензионера по одређеном распореду ипак зависи и од рада запослених у РХ центрима и бањама. Ове године од њих очекујемо и да ће пружити максималну заштиту корисницима пензија у току рехабилитације у складу са епидемиолошком ситуацијом – каже Светлана Ђуретић и додаје да је ПФ ПИО приликом спровођења овогодишњег конкурса остварио пословично одличну сарадњу са пензионерским организацијама из Војводине, као и са запосленима у РХ центрима и бањама Србије који су ангажовани у реализацији тог посла.

**В. Кадич
М. Мектеровић**

**Светлана
Ђуретић**

**Др Дика
Кајевић**

измене око упућивања пензионера на бесплатан опоравак, уколико се за тим укаже потреба.

Према речима Светлане Ђуретић, саветнице директора Покрајинског фонда ПИО, 9.970 корисника пензија којима се пензије исплаћују преко Покрајинског фонда пријавило се, према коначним ранг листама, на оглас за рехабилитацију у РХ центрима и бањама о трошку РФ ПИО. Условне из конкурса, од укупног броја пријављених, испунило је 9.136 пензионера – старосних, инвалидских и породичних. Од тог броја ће, према планираним и одређеним средствима по овогодишњем конкурсном, 3.324 корисника пензија из филијала РФ ПИО са територије Војводине бити упућено на бесплатну рехабилитацију.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН ДОСТОЈАНСТВЕНОГ РАДА

Добра реакција државе

У оквиру обележавања Међународног дана достојанственог рада (7. октобар) и промена насталих због пандемије изазване корона вирусом, Савез самосталних синдиката Србије, у сарадњи са Фондацијом „Фридрих Еберт“, организовао је Округли сто са темом „Достојанствен рад у условима пандемије“.

Скупу је присуствовао и тадашњи министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, који је говорио о мерама које је држава у току ванредног стања примењивала да би економију одржала макар на истом нивоу као и пре пандемије.

– За достојанствен рад грађани треба да се боре радом, а циљ државе је да се достигне минимална потрошачка корпа са минималном ценом рада. Такође, радни амбијент треба уредити по мери наших грађана, како би и радници и послодавци били задовољни – изјавио је Ђорђевић и додао

Обележен Светски дан достојанственог рада

да је због тренутне ситуације у земљи, изазване вирусом ковид 19, више него икада потребна сарадња, разумевање, солидарност и заједнички рад.

Ђорђевић је навео да је пандемија заоштрила изазове који су постојали и раније, око достојанственог рада, и додао да је држава предузела низ мера да би се ублажиле последице.

У том смислу су извршене допуне 10 посебних колектив-

них уговора, које су у складу са Закључком Владе Србије којим се послодавцима препоручује да обезбеде право на накнаду зараде у висини од 100 одсто за запослене који привремено одсуствују са рада због потврђеног корона вируса или због изолације или самоизолације наложене у вези са том болешћу.

Председник Савеза самосталних синдиката Србије, Љубисав

Орбовић, рекао је да је држава повукла добре потезе у пандемији и да се адекватно односила према послодавцима и запосленима, те да је исплатом минималних зарада, уз забрану отпуштања, помогла предузећима да опстану.

Орбовић је, међутим, додао да је тренутно просечна плата у Србији 20 одсто нижа од минималне потрошачке корпе и да је прима око 70 одсто запослених, што је далеко од европског просека.

– Надам се да ћемо у некој будућности моћи да говоримо да већина радника има достојанствену плату и да од ње може нормално да живи – рекао је председник СССС.

На скупу су о условима рада током пандемије говорили и професори Медицинског факултета др Петар Булат и др Горан Белојевић, као и Ружица Грабовац Марковић, представница Секције младих СССС.

Јелена Томић

За опоравак глобалне економије

Ове године по 13. пут је обележен Светски дан достојанственог рада. Попут Првог маја, Дан достојанственог рада припада свим радницима, синдикатима и онима који нису у синдикатима, на привременим или сталним, формалним или неформалним пословима. Овај датум обележава Међународна конфедерација синдиката (ИТУС) чија је примарна мисија промоција и одбрана права и интереса радника, кроз међународну сарадњу синдиката и глобалне кампање.

ИТУС је објавио да је до 7. октобра ове године због пандемије ковид 19 у свету изгубљено око 400 милиона радних места и још неколико стотина милиона послова у неформалној економији.

Због таквих ефеката пандемије на здравље, запосленост, приходе и родну равноправност, централна тема овогодишњег обележавања Дана достојанственог рада била је „Нови социјални уговор за опоравак и отпорност“, који је, како организатори наводе, потребан како би се осигурало да се глобална економија може опоравити и како би се изградила отпорност потребна за суочавање са сличним изазовима у будућности.

Г. О.

Нова директорка Филијале Крушевац

Драгана Богдановић, нова директорка Филијале Крушевац, рођена је у Крушевцу 1975. године. По професији је мастер економије са више од 20 година радног искуства у приватном и државном сектору. Била је осам година директор крушевачког Бизнис

инкубатора који се током тог периода позиционирао као један од најбољих у Србији. Због изузетних резултата у области помоћи младим предузетницима, Национална агенција за регионални развој је Драгану Богдановић изабрала за једно од три заштитна лица

Године предузетништва у Србији. Драгана је и носилац сертификата изврности који су јој доделили Европска комисија и Министарство привреде кроз пројекат Еубид. Мајка је двоје деце и члан Ротари клуба.

Г. О.

ПРАВО ПЕНЗИОНИСАНОГ ЛИЦА НА ПОНОВНО ОДРЕЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ

Могућност за старосне пензионере

Питање да ли пензионер може да користи пензију а да и даље ради обрадили смо у једном од претходних бројева „Гласа осигураника“. Том приликом објаснили смо да након остваривања права корисници старосне и превремене старосне пензије могу несметано да раде. Код корисника инвалидске пензије ова могућност зависи пре свега од категорије претходног осигурања, јер се професионалним војним лицима при остваривању права на инвалидску пензију утврђује неспособност само за професионалну војну службу, па они и из пензије могу да се баве свим другим занимањима, док остали корисници инвалидских пензија подлежу контролном прегледу у случају да уђу у осигурање. За кориснике породичне пензије закон је најрестриктивнији и дозвољава им само да обављају послове по основу уговора о делу или обављање привремених и повремених послова, уз услов да је износ накнаде коју породични пензионер остварује по овим основима на месечном нивоу нижи од најниже основице осигураника у осигурању запослених, која важи у време уплате доприноса. У свим другим случајевима исплата пензије се обуставља. У случају да је пензионер у осигурању у складу са наведеним критеријумима, за период рада у току коришћења пензије плаћају се доприноси за пензијско и инвалидско осигурање на исти начин и у истом износу као и да лице није корисник пензије.

Наравно, управо чињеница да се и за пензионере обавезно плаћају доприноси за пензијско и инвалидско осигурање значи да се и за све те нове периоде рада по било ком основу навршава стаж осигурања, који није узет у обзир при остваривању права на пензију. Имајући у виду природу права, Закон о пензијском и инвалидском осигурању даје могућност да се пензија поново одреди по престанку осигурања, у случају да је то ново осигурање трајало најмање годину дана. Ова могућност доступна је само корисницима права на старосну пензију, док корисници права на инвалидску пензију немају ту могућност. Корисницима породичне пензије је право утврђено према навршеном стажу умрлог осигураника, тако да стаж осигурања који би они евентуално навршили у време коришћења пензије свакако ни не може да буде од утицаја на висину пензије.

При поновном одређивању пензије висина месечног износа се утврђује тако што се узима у обзир укупно навршен стаж. Дакле, једнако се третирају стаж и остварене зараде на основу којих је већ одређено право на пензију као и стаж и остварене зараде након пензионисања. Практично, нов износ пензије одређује се као да осигураник право остварује први пут. Управо из овог разлога могуће је и да нов износ пензије буде нижи и поред дужег укупног стажа, а што је специфично за случајеве када су доприноси након пензионисања плаћани на просечно ниже месечне зараде у односу на раније периоде. Такође, осигураници који су први пут остварили право као осигураници одређених категорија за које су законом прописани посебни прописи за пензионисање и одређивање висине пензије, након што нови стаж наврше по неком другом основу више се не сматрају осигураницима из „повлашћених“ категорија, па због изостанка повољнијег начина обрачуна висине пензије може да им се обрачуна и нижи месечни износ пензије од оног који су већ користили, чак и у случају да су и након пензионисања остваривали зараде у рангу или више од ранијих.

Важно је нагласити да корисник пензије који поднесе захтев за поновно одређива-

ње може, у случају да је нови износ пензије неповољнији, да одустане од таквог захтева након што буде обавештен да му је обрачунат нижи, неповољнији износ. Дакле, нема разлога за страх и оклевање са подношењем захтева јер пензионер нема обавезу да користи нови износ уколико је он за њега неповољнији.

Значајно је напоменути и да корисници иностраних пензија који желе да се запосле или да обављају самосталну делатност у Србији имају обавезу да о томе обавесте надлежног носиоца осигурања у држави чију пензију користе. У таквим случајевима препоручује се корисницима да се са надлежном стручном службом носиоца осигурања чију пензију користе консултују у вези са тим да ли им запослење у Србији утиче на коришћење пензије из те државе. При томе је важно да детаљно објасне по ком основу улазе у осигурање (запослење, предузетничка радња, оснивање предузећа, уговор о делу...) јер поједини инострани прописи ове категорије различито третирају. Наш Фонд има обавезу да о осигурању након пензионисања обавести иностране носиоце осигурања, тако да о томе свакако треба водити рачуна како корисник не би дошао у ситуацију да мора да врати примљене иностране пензије.

М. Мирић

Ириг: уручена „Михизова“ награда

Филип Грујић из Новог Сада (на слици) добитник је овогодишње награде „Борислав Михајловић Михиз“ за драмско стваралаштво, која је уручена 17. октобра, на Михизов рођендан, у Иригу, месту рођења познатог писца.

– Досадашње драме Филипа Грујића наговештавају не само убедљив опус расног драматичара, већ и на начин примерен 21. столећу следе путању „михизовског“ бунта – рекао је на свечаности театролог Светислав Јованов, председник жирија.

Овога пута награду није уручила Михизова ћерка Мила Јанковић, која због епидемије није могла да дође из Минхена где живи.

Награду већ 16 година додељују Фонд „Борислав Михајловић Михиз“ и Српска читаоница из Ирига, уз подршку Министарства културе и информисања, Покрајинске владе и иришке општине.

Социјалне карте за правичнију расподелу

Поводом Међународног дана борбе против сиромаштва, који се обележава 17. октобра, Зоран Ђорђевић, тадашњи министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, рекао је да Влада Републике Србије својим активностима, вредним радом и залагањем, омогућавањем једнаких права за све, пружањем помоћи онима којима је потребна, грађанима ове земље обезбеђује квалитетније услове живота, јер нико не треба и не заслужује да живи на рубу егзистенције.

Како је навео, један од начина на који ће се најбоље омогућити да помоћ државе добију они којима је заиста најпотребнија и чиме ће се смањити сиромаштво у Србији јесте увођење социјалне карте.

Према подацима Канцеларије за људска и мањинска права, у Србији је актуелно 267.949 корисника новчане социјалне помоћи.

Подаци показују да је најугроженије становништво оно које живи изван урбаних подручја, деца и млади, необразовани, незапослени и неактивни носиоци домаћинства. У веома тешком положају су и многочлане породице, самохрани родитељи, као и особе са инвалидитетом и њихове породице.

Награда „Михајло Пупин“ проф. др Драгану Станићу

Комисија за доделу покрајинске награде и покрајинских признања одлучила је да ове године награда АП Војводине „Михајло Пупин“, која се додељује 25. новембра на Дан присаједињења Војводине Србији, припадне проф. др Драгану Станићу, председнику Матице српске.

Драган Станић, редовни професор на Филозофском факултету у Новом Саду, објавио је значајне књиге песама и више од 250 критичких, теоријских и књижевноисторијских текстова у периодици и научним зборницима. Његови текстови су превођени на енглески, француски, немачки, мађарски, румунски, македонски, словеначки, чешки, грчки, албански и кинески језик, а током каријере био је лектор на Мичигенском универзитету у Ен Арбору (САД), драматург у Драмском програму Радио Новог Сада, асистент на Филозофском факултету у Нишу, а на Филозофском факултету у Новом Саду прошао је сва звања од асистента до редовног професора.

Станића су за награду предложили Српско народно позориште, Градска библиотека у Новом Саду и Друштво новосадских књижевника.

Галерија Прогрес: „Надомак победе“

Поводом 75. годишњице победе над фашизмом у Другом светском рату, у галерији „Прогрес“ у Београду одржана је манифестација „Надомак победе“. Посетиоци су могли да виде изложбу фотографија и плаката из Другог светског рата, изложбу дела декоративне и примењене уметности народног стваралаштва и заната из Русије, али и играле и документарне филмове са тематиком Другог светског рата.

Изложба је била својеврсан подсетник на ослобођење Београда у Другом светском рату, када је 20. октобра 1944. године удруженим снагама Народноослободилачке војске Југославије и Црвене армије Београд ослобођен од немачке окупације.

Манифестацију је организовало Удружење за очување традиције, занатства и уметности „Наслеђе“ и Удружење народне уметности и занатства Санкт Петербурга и Лењинградске регије „НВО Дворана заната“, уз подршку града Београда, Руског центра за науку и културу „Руски дом“ у Београду, Туристичке организације Београда, амбасаде Русије у Републици Србији и српског одељења Међународног јавног фонда јединства православних народа.

Обреновац: реновирана Стара бања

Планирано је да се грађевински радови на реконструкцији Старе бање у Обреновцу, који су почели пре три године, ускоро окончају, што ће омогућити корисницима бање – јавног грађског купатила да воду употребљавају током целе године, и то у измењеним и комфорним условима.

Приликом реконструкције водило се рачуна и сачуван је аутентичан изглед објекта који је стар 120 година и налази се под заштитом државе. На прочељу, изнад улазних врата, налази се табла са именом добротвора, трговца Ђурађа Марковића који је поконио зграду за бању.

У реновираној бањи корисници ће на располагању у две ламеле имати 30 када за купање.

Просечна зарада у августу 58.513 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за август 2020. године износила је 80.901 динар, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 58.513 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар-август 2020, у односу на исти период претходне године, износио је 9,3 одсто номинално, односно 7,7 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 9,2 одсто номинално и за 7,6 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за август 2020. номинално је виша за 8,2 одсто, а реално за 6,2, док је просечна нето зарада виша за 8,1 одсто номинално, односно за 6,1 одсто реално.

Медијална нето зарада за август 2020. износила је 45.000 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Нови Сад: посао за докторе наука

Покрајинска влада расписала је Јавни конкурс под називом „Право на прву шансу“ с циљем да радно ангажује незапослене докторе наука у научноистраживачким установама у АП Војводина. На конкурс који је трајао до 18. септембра ове године пријавило се пет кандидата, од којих су три испунила услове и добила могућност да предложене пројекте реализују на Факултету техничких наука и Природно-математичком факултету Универзитета у Новом Саду.

Проф. др Зоран Милошевић, покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност, уручио је 15. октобра уговоре истраживачима који су добили могућност да предложене пројекте реализују на факултетима и у институцијама у наредних дванаест месеци.

Милошевић је том приликом рекао да је једно од великих искушења данашњице међугенерациски јаз.

– Ако се у вези са међугенерациским проблемима не разумемо, онда смо изгубили оријентир како друштво уопште може да се репродукује. Без узajамне подршке различитих генерација нема друштвеног континуитета – нагласио је проф. др Зоран Милошевић.

Одржани Филмски сусрети у Нишу

Од 10. до 15. октобра у Нишу је одржан 55. Фестивал глумачких остварења домаћег играног филма. Манифестација први пут није одржана на Летњој позорници у Тврђави, већ у биоскопу, и не у августу него у октобру. Ипак, ни маске, ни дистанца нису били препрека за громогласне аплаузе после сваке пројекције у салама биоскопа Синеплекс.

Додела признања глумцима први пут је уприличена у Градској кући где је приређен пригодан програм. Највеће признање Фестивала – „Гран при Наиса“ за најбоље глумачко остварење добио је Филип Ђурић за улогу у филму „Мој јутарњи смех“ редитеља Марка Ђорђевића. „Царицу Теодору“ за најбољу женску улогу добила је Ивана Вуковић, за улогу у истом филму, а признање „Цар Константин“, за најбољу мушку улогу, добио је Владимир Гвојић за улогу у филму „А. С. (25)“ редитељке Милене Грујић. Плакету за најбољег страног глумца добио је Горан Богдан за улогу у филму „Отац“ редитеља Срђана Голубовића.

Рума: изложба сликарске радионице „Леонардо“

Средином октобра у румском Завичајном музеју отворена је изложба радова полазника Сликарске радионице „Леонардо“, која у том сремском месту постоји две године. Међу полазницима радионице, која је основана у оквиру Удружења ликовних стваралаца Руме, налазе се, углавном, ученици, али и пензионери заљубљеници у уметност. Ово је њихова прва самостална изложба, која је обухватила више од 80 радова.

– До сада Рума није имала сличну радионицу, тако да смо ми пробили лед радећи са више од педесет полазника. Сваки град је богат колико су му богати културни садржаји, тако да и ми доприносимо културном животу Руме – рекао је на отварању изложбе сликар Драган Петровић Дебиш, који ради са полазницима радионице „Леонардо“. Изложба траје до 7. новембра.

„Кофер слова“: најбоља монографија Сврљига

На 16. Међународном фестивалу туристичких публикација „Кофер слова“, који је средином октобра одржан у Крушевцу, Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг освојио је прву награду у категорији најбољих монографија градова и општина.

Фестивал је ове године одржан на даљину, у присуству медија, чланова жирија и туристичких посленика.

– Освајање прве награде је велики успех, с обзиром на конкуренцију и чињеницу да Центар за туризам, културу и спорт први пут учествује на такмичењу овог типа – рекла је Милена Ристић, директорка ове установе. Фестивал је био прилика да се каталог „Општина Сврљиг“ који је недавно публикован, представи јавности са свим природним, историјским, културним и туристичким знаменитостима сврљишког краја.

Кикинда: ниче модерна пијаца

У Кикинди се окончава друга фаза изградње централне градске пијаце која ће кад се заврши трећа фаза, бити међу најмодернијима у Војводини. Овај објекат ће располагати са више од три хиљаде квадратних метара, а осим управне зграде и додатних објеката, пијаца ће обухватити 130 тезги на три ламеле.

Њено подизање финансирају град Кикинда и Управа за капитална улагања Војводине. Овај капитални пројекат вреди око 300 милиона динара. Очекује се да ће се крајем ове или почетком наредне године, након деценија постојања, пијаца у Кикинди на отвореном преселити у покривени и комфоран простор.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН СЛЕПИХ

Борба за већу инклузију

Међународни дан слепих, 15. октобар, познатији као Дан белог штапа, Савез слепих Србије традиционално обележава већ три деценије.

Ове године централна манифестација је одржана у Смедереву, у Центру за културу. На свечаној академији је прочитана честитка председника Републике Србије, Александра Вучића, упућена Савезу слепих Србије и слепим и слабовидим особама, а затим је представник Градске организације слепих и слабовидих Смедерево доделио захвалницу помоћници министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, Биљани Барошевић, за пожртвован рад и усмереност ка остваривању циљева инвалидског покрета и особа са инвалидитетом.

Председник Савеза слепих и Националне организације особа са инвалидитетом Србије, Милан Стошић, захвалио је председнику Републике Србије и Министарству за рад, запошљавање, борачка и

Обраћање Милана Стошића на централној прослави у Смедереву

социјална питања на помоћи у реализацији пројекта адаптације, опремања и дигитализације садржаја библиотеке „Др Милан Будимир“ у Београду, највеће библиотеке за слепе особе на Балкану.

Доскорашњи ресорни министар Зоран Ђорђевић и помоћница министра Биљана Барошевић посетили су и Градску организацију слепих и слабовидих Београда. Ђорђевић је подсетио на реализоване стратешке пројекте у области при-

ступачности у периоду од 2017. до 2020. године. Између осталог, како је навео, постављена је звучна сигнализација на 57 раскрсница, на 509 семафора у свих 17 градских општина чиме је Београд први град у Европи који је омогућио самостално кретање слепим и слабовидим особама. У овој години подржана је реализација пројекта обуке за самостално кретање помоћу белог штапа који реализује Градска организација слепих Београда чиме се подстиче

активизам и обезбеђују услови за равноправно учешће слепих особа у животу друштвене заједнице. Ђорђевић је навео да је Министарство финансирало и набавку софтвера, односно синтетизатора говора за андроид мобилне телефоне, који слепим и слабовидим особама омогућава да на најквалитетнији начин користе мобилни телефон.

Међународни дан слепих обележен је и у Скупштини града Крагујевца, где је уприличен пријем за чланове Окружне организације слепих и слабовидих. То је била прилика да се укаже на проблеме са којима се ове особе свакодневно сусрећу али и подсети шта је до сада реализовано.

Један од кључних проблема за слепе и слабовиде је градски саобраћај, посебно пешачки прелази, а представници локалне самоуправе су навели да је у Крагујевцу почело постављање звучних семафора, те да је циљ да се што пре ова врста саобраћајне сигнализације постави у целом граду.

Јелена Томић

Захвалност Српске патријаршије Фонду ПИО

У Дирекцији Фонда, 15. октобра 2020. године, протојереј-ставрофор Стојадин Павловић је у име Српске патријаршије уручио ново издање Светог писма Жељку Симићу, начелнику Одељења за матичну евиденцију у Дирекцији РФ ПИО (на слици), који је крајем септембра отишао у пензију. Овај знак пажње Симићу је предат како би му се исказало поштовање и посебна захвалност за све што је у име Фонда учинио за Српску патријаршију. Сарадња Фонда и Патријаршије је била константно добра и у интересу обе стране.

Г. О.

Признање директорки Филијале Ћуприја

Виолета Тодосијевић (трећа слева) са признањем општине Параћин

Општина Параћин сваке године поводом Крстовдана – Дана општине, додељује признања својим заслужним грађанима, установама и организацијама. Ове године за остварена достигнућа у својој области дипломом је награђена и Виолета Тодосијевић, директорка филијале Фонда у Ћуприји.

Награђенима су признања уручена 27. септембра у параћинском позоришту, на свечаној седници Скупштине општине, која је због епидемиолошке ситуације ове године била много скромнија него раније.

Г. О.

Пораст извоза уљарица

Саветовање „Производња и прерада уљарица“, одржано на Копаонику, окупило је произвођаче уљаних култура и прерађиваче уљарица, технологе, агрономе, као и представнике државних институција. На саветовању су презентоване теме из области примарне производње уљарица и прераде уљаних култура. Скуп је организовала Пословна заједница индустријског биље, са фабрикама уља Србије, Технолошким факултетом и Институтом за ратарство и повртарство у Новом Саду.

Покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство Вук Радојевић навео је да је пролетос у

Србији сунцокрет посејан на 215.000 хектара, да је остварен просечан принос од око 2,85 тона по хектару и укупна производња од око 612.750 тона. Соја је посејана на око 230.000 хектара и процена је да ће бити остварен принос од 2,9 тона по

хектару, односно укупно око 667.000 тона. Претходне агрономске године принос уљане репице по хектару износио је три тоне, на укупној површини од 24.809 хектара.

– Србија је у 2019. години остварила укупну спољнотр-

говинску размену индустријског биља у вредности од 282,4 милиона евра, односно 418.906 тона – истакао је покрајински секретар и нагласио да је у односу на 2018. забележено повећање од 11 одсто.

У 2019. години извезено је 373.837 тона индустријског биља у вредности 153,2 милиона евра и забележен је пораст извоза од 4,8 одсто.

Суфицит у размени индустријског биља остварен је у вредности од 24 милиона евра. Највише је извезено соје, сунцокрета и уљане репице.

Радојевић је истакао да су најзначајнији спољнотрговински партнери Србије у извозу индустријског биља у 2019. години биле земље Европске уније са учешћем у извозу од 59,5 одсто, затим Царинске уније са 20 одсто и потписнице ЦЕФТА споразума са 16,8 процената.

М. Мектеровић

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КЛАДОВО У НОВОЈ ЗГРАДИ

Савремен објекат за боље услове рада

Прошлог месеца у Кладову је отворена нова модерна зграда Центра за социјални рад која одговара потребама запослених и корисника услуга.

Нови објекат омогућиће нормалан рад и функционисање Центра и

пружање услуга за око 1.400 корисника колико их има на његовој евиденцији.

Директор Центра за социјални рад, Љубиша Стојковић, рекао је да су деценијама радили у неадекватним условима у монтажној дрвеној бараци, која је постављена још 1965. године.

– На тој локацији изграђен је спратни објекат од 600 квадратних метара. У при-

земљу су канцеларије, а на спрату конференцијска сала коју ће користити Центар и локална самоуправа за састанке. Одборници Скупштине општине Кладово тако ће први пут имати своју салу – рекао је директор Стојковић.

На изградњу и опремање објекта утрошено је 37 милиона динара. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања финансирало је про-

јекат са 19, а локална самоуправа са 18 милиона динара.

Председник општине Кладово Саша Николић захвалио је ресорном министарству на свесрдној помоћи у реализацији овог посла. Према речима Николића, локална самоуправа ће наставити са унапређењем система социјалне заштите, а то једино може заједничким ангажовањем.

Урош Бановић

ДРАМА ЛЕСКОВАЧКОГ ДП „УНИВЕРЗАЛ“

Инвалиди у незавидном положају

Лесковачки ДП „Универзал“ у коме је од 29 запослених чак 19 особа са инвалидитетом од рођења, већ шест месеци не ради, а од избијања епидемије радници су практично без икаквих примања.

„Универзалу“ је искључена вода због дуга од сто хиљада динара. Сања Николић Анђелковић, в. д. директора „Универзала“, истиче да без помоћи државе нису у стању да премосте тешкоће и покрену производњу. Сада је у фабричком кругу, на свом радном месту, само портир Милан Стоишић. Већина радника, посебно инвалидна лица од рођења, нису у стању да измире трошкове становања, да плате струју и набаве огрев.

Како је овај колектив тзв. корисник буџетских средстава, нису обухваћени пакетом помоћи Владе Републике Србије и зато нису у стању да измирују не само плате, него ни друге обавезе.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања колективу прослеђује седамдесет пет одсто зараде, али како је предузеће у великој беспарици, нису у стању да исплаћују ни та средства и да правдају њихово трошење.

ДП Универзал: проблеми трају годинама

На састанку у седишту синдиката Јабланичког округа у Лесковцу, Ивана Лабовић Петровић, психолог и саветник особа са инвалидитетом (ОСИ), истакла је да је ДП „Универзал“ због измене закона о јавним набавкама изгубио статус понуђача и сада не могу да учествују ни на тендерима.

Колектив се обратио локалној самоуправи за помоћ и једна од предузетих мера је интервенција код Владе Србије да се сагледа положај овог, али и свих других колектива у којима раде ОСИ. Како кажу у ДП „Универзал“, добили су одговор да су, због ребаланса буџета умањена средства за тзв. рефундацију трошкова репроматеријала, што ће

само допринети даљем укупном погоршању положаја једине организације која је својевремено почела да ради како би се омогућило запослење најрањивијој категорији радника – особама са инвалидитетом. Запосленима једино преостаје да и надаље апелују код надлежних државних институција да помогну опстанак овог колектива.

Лесковачки „Универзал“ је прошле године обележио пола века постојања. Основна функција предузећа је запошљавање особа са инвалидитетом и њихова рехабилитација, а од оснивања у њему је радило више од 500 особа са инвалидитетом од рођења.

Д. Коцић

УДРУЖЕЊЕ ИНВАЛИДА РАДА И ОСИ ПАНЧЕВА

Активни, уз поштовање мера

Удружење инвалида рада и ОСИ града Панчева, и поред околности изазваних корона вирусом, успели су да одрже део својих планираних активности.

Како каже Слободан Стефановић, председник овог удружења, сваке недеље на отвореном а недавно и у просторијама Удружења одржавају се сликарске радионице. У протеклом периоду настало је пуно добрих слика из којих се види колико је члановима ова активност значајна.

– Током лета одржали смо спортско такмичење у Делиблатској пешчари, у дисциплинама пикадо, висећа кугла, шах и реми. Такође смо организовали и излет до Ресавске пећине, манастира Манасије и водопада Велики бук (Лисине). Имали смо и предавање о епидемиолошкој ситуацији изазваној корона вирусом – истакао је председник Удружења и додао да су се чланови током свих наведених активности придржавали епидемиолошких мера.

Д. Кораш

САВЕЗ ИНВАЛИДА РАДА ВОЈВОДИНЕ

Значај очувања животне средине

Савез инвалида рада Војводине, заједно са ООИР Кула, организовао је недавно у Малом Стапару едукативни састанак на тему „Подизање капацитета ОСИ – иновативни предлог упознавање са планом заштите животне средине и оснаживање локалних партнера“.

Председница СИР Војводине Стана Свиларов је истакла да је епидемиолошка ситуација донекле променила програм активности Савеза, јер је о значају заштите животне средине требало и раније говорити. Она је захвалила на подршци ресорном Министарству, пошто је ова едукација програмска активност, као и СИР Србије и ООИР Кула. Станко Нимчевић, потпредседник

СИР Србије, нагласио је да Савез треба да подиже свест чланства о важности очувања животне средине, али и да постане активан партнер држави и друштву на решавању проблема заштите животне средине.

Састанку су присуствовали и представници општине Кула који су истакли добру сарадњу са Савезом инвалида рада Војводине и ООИР Кула на спровођењу заједничких пројеката у циљу унапређења живота особа са инвалидитетом.

Драган Кораш

Едукација, подршка и солидарност

Црвени крст Србије је, уз подршку Популационог фонда Уједињених нација (UNFPA), започео реализацију пројекта „Јаки и повезани”, који се односи на дигитално укључивање старијих у друштво. О овом пројекту, његовим циљевима, као и о потреби за дигиталном инклузијом старије популације разговарали смо са Наташом Тодоровић, стручним сарадником Црвеног крста Србије.

– Епидемија ковид 19 један је од највећих здравствених изазова у свету данас, и са собом носи мноштво додатних проблема који пропорционално погађају читава друштва. Поред ризика по здравље за старије особе, проблем је и усамљеност генерално. Чак и пре епидемије старији грађани у Србији били су у великој мери погођени социјалном депривацијом, а мање од 50 одсто се састајало са породицом (43,5 одсто) или пријатељима (48,6 одсто) најмање једном недељно. Други проблем је управо померање услуга из јавне у дигиталну сферу. То је још један ризик за старије јер по истраживању Црвеног крста Србије, спроведеном 2019. године уз подршку UNFPA, најзначајнији податак јесте да 43 одсто испитаника не користи интернет, а да од 57 процената

испитаних који се њиме служе више од 90 одсто не користи е-услуге. Да би се ови ризици смањили, Црвени крст Србије је уз подршку UNFPA започео реализацију пројекта „Јаки и повезани”. Пројекат има за циљ да се старији дигитално укључе у друштво кроз обуку АБЦ Дигитална инклузија, која је прилагођена старијим особама и њиховим потребама. Старије особе ће до краја децембра имати едукације на таблетима користећи Е-водич Црвеног крста Србије – каже Наташа Тодоровић и наводи да овај пројекат спроводи пет организација Црвеног крста, Савски венац, Крагујевац, Пирот, Сомбор и Нови Сад.

Тодоровић објашњава да у обуку треба да прође минимум 150 старијих особа и наглашава да се води рачуна о свим епидемиолошким мерама, па полазници добијају маске и рукавице за сваку обуку. Такође, ова обука је направљена тако да свака старија особа може сама да дизајнира дужину вежбања сваке појединачне теме која се тиче информационо-комуникационих технологија и коришћења таблета и паметних телефона за остваривање права и комуникацију са другима.

– Знање које старији стекну током ових обука користиће им да касније могу лакше да буду

Обука за коришћење таблета

повезани и да у ситуацијама високе или екстремно ниске температуре могу од куће да плате рачуне или да се чују са пријатељима и децом. Поред едукација, циљ пројекта је и да се ојача отпорност старијих и да се подржи вршњачка и међугенерациска солидарност и подршка – истиче Наташа Тодоровић.

Подршка се, како каже, пружа редовно телефоном и уз помоћ старијих волонтера ЦКС, који су волонтирали и током ванредног стања не излазећи из куће, тако што су путем телефона

(кроз тзв. телефонске кругове) спајали са институцијама старије тешко покретне и оне који немају никога.

– То се показало као успешан модел, тако да смо и даље наставили са овим пројектом. Развијемо укупно 21 телефонски круг и у сваком кругу имамо по 10 старијих особа које се редовно зову телефоном и проверавају да ли им је нешто потребно. Црвени крст позове прву, прва особа другу и тако редом, а када дође до последње, десете, она информише Црвени крст о старијим особама – појашњава наша саговорница како функционишу телефонски кругови и закључује да они представљају солидарност, одговорност и сигурност јер, како каже, знате да неко брине о вама али и ви бринете о неком.

Трећа компонента пројекта „Јаки и повезани” односи се на мерење утицаја ових активности на ментално здравље, што ће помоћи да се активности ЦКС у наредном периоду прошире и на друге општине.

В. Кадић

Искусва старијих током пандемије

Црвени крст Србије (ЦКС) и Популациони фонд Уједињених нација (UNFPA), овогодишњи Међународни дан старијих особа, 1. октобар, обележили су у Ботаничкој башти „Јевремовац” у Београду панел дискусијом на тему „Да ли је пандемија променила поглед на старост и старење”.

Том приликом старије особе из различитих градова у Србији говориле су о својим специфичним искуствима током пандемије.

Волонтерка ЦКС Даница Шмиц из Београда говорила је о волонтирању током пандемије путем телефона; Мирослава Матић из Крагујевца о дигиталној укључености старијих као важној димензији социјалне укључености и о учествовању старијих у јавном животу; др Радмила Дамјановић из Крушевца причала је на тему еџизма и пандемије наглашавајући да су након увођења ванредног стања и проглашења пандемије старије особе први пут постале једна од главних тема када се говорило о томе како је неопходно да се помогне старијима и да се они заштите, док се др Милан Зобеница из Сомбора бавио темом приступа услугама у доба пандемије, показујући колико је старијим особама за време ванредног стања квалитет живота био промењен.

Трибина о активном старењу у време короне

Дружење и на даљину

Поводом обележавања Међународног дана старијих особа, удружење „Снага пријатељства“ – Amity и Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом општине Нови Београд организовали су 30. септембра, у просторијама Центра, трибину под називом „Значај активног старења у време короне“.

На трибини је највише било речи о проблемима са којима су се старији сусретали у време ванредног стања као што су изолација, усамљеност, отуђење, страх, неизвесност. Услуге помоћи у кући, дневни клубови, дневни боравци били су суспендовани, у неким општинама сасвим, па неформални неговатељи често нису успевали да добу до старијих суграђана и да им пруже адекватну помоћ.

Учесници трибине упутили су апел доносиоцима одлука како да планирају изолацију ако до ње опет дође, а да она не води нужно у социјалну изолацију.

Нада Сатарих: значај социјалне повезаности старих

Нагласили су да су им значајна дружења, социјални контакти, да су свесни ризика заразе и да поштују све мере и препоруке надлежних. Поручили су и да се мора живети и са коронам, те да надлежни имају то у виду и да им не ускраћују и одлажу контролне медицинске прегледе, дијагностичке процедуре, раније заказане операције и третмане.

Старијима је препоручено како да одржавају социјалну повезаност.

– Веома је важно да имају своје контакте, да буду повезани, да имају групу пријатеља, познаника или да су учлањени у неку организацију – рекла је Надежда Сатарих, председница удружења „Снага пријатељства“ – Amity.

Програм овог дружења употпуњен је и гостовањем фолклорног ансамбла „Јелече“, песмама композитора и професора у пензији Милета Ђурића и беседама Нене Милановић, председнице Клуба књижевника Земунa.

Ј. Томић

Конкурс Црвеног крста Србије: живот у доба короне

Сведочанство о једном тешком периоду

На конкурс „Живот у доба короне: Како сте проводили време у изолацији“, који је организовао Црвени крст Србије у сарадњи са Популационим фондом Уједињених нација (UNFPA) и Повереником за заштиту равноправности, пристигло је више од стотину радова. Конкурс је био начин да се сакупе прозни и поетски радови старијих и припадника

осталих генерација и објави колекција прича и песама као сведочанство о једном тешком периоду.

После анализе свих радова стручни жири је одабрао 39 да буду уврштени у књигу коју ће штампати Црвени крст Србије на српском и енглеском језику.

Према оцени жирија, најбољи аутори на овом конкурс у Мира Лилић из Београда,

Хелена Химел из Ечке и Искра Јовановић из Прокупља.

Специјална награда припала је Предшколској установи „Шумска вила“ из Крагујевца.

Награде најбољим ауторима додељене су на фестивалу „Миксер фестивал 2020 – Кисеоник“, 8. октобра у Зорнића кући у Барајеву, а у оквиру панела Солидарно друштво.

Признања првопласиранима уручили су директор UNFPA за Србију, Џон Мосоти, председник Црвеног крста Србије, Драган Радовановић, и повереница за заштиту равноправности, Бранкица Јанковић. Специјалну награду Предшколској установи „Шумска вила“ из Крагујевца доделила је Наташа Тодоровић, стручни сарадник Црвеног крста Србије.

Г. О.

Са доделе награда: организатори и награђени аутори

Црвени крст трстеник обележио дан старих

Увек на услузи суграђанима

Црвени крст у Трстенику свакодневно реализује планиране активности. Овога пута у сарадњи са Патронажном службом Дома здравља „Др Сава Станојевић“ у Трстенику и са удружењем дијабетичара, акцијом мерења нивоа шећера у крви и крвног притиска обележен је Међународни дан старих особа.

– Уз обавезно придржавањем прописаних мера заштите од корона вируса, успешно смо спровели ову здравствену акцију. Иначе целе године радимо са старим особама, пре два месеца поделили смо им доста пакета у селима Доњи Дубич, Стублице, Лободер. При Црвеном крсту ради и актив жена пензионерки са којима имамо изузетну сарадњу. Велику улогу у Црвеном крсту имају наши млади и вредни волонтери који су током ванредног стања, али и приликом свих осталих акција обавили обиман посао помоћи старим и болесним лицима. Волонтери су им доносили намирнице, пакете, лекове, хигијену, плаћали им рачуне. Све време је радила и Народна кухиња па су старим корисницима носили и топли оброк. Успешно организујемо и акције добровољног давања крви и увек смо спремни да помогнемо угроженима – каже Милка Трошић, координатор активности у трстеничком Црвеном крсту.

Д. Ивановић

Срце у дослуху са ногама

Један од најбољих југословенских атлетичара свих времена, некадашњи професор физичке културе и некадашњи генерални секретар Спортског савеза Србије, Данијел Дане Корица, још увек је власник најстаријег националног рекорда на свету.

У богатој атлетској каријери остварио је изузетне подвиге: био је победник Универзијаде у Москви 1973. године на 10.000 метара, на Балканским играма у дисциплинама пет хиљада и десет хиљада метара освојио је укупно осам златних и четири сребрне медаље. Три пута је тријумфовао на познатом међународном надметању „Пет млинова“ у Италији, пет пута је био први на Балканском кросу и исто толико на Кросу Политике. Учествовао је на Олимпијским играма у Минхену 1972. године.

Повод за разговор била је промоција књиге „Прича о атлетском јунаку нашег доба“ чији је аутор Милан Томић. У књизи, која је нека врста монографије и биографије, описано је кретање каријере Данета Корице. Искористили смо ту прилику да са њим поразговарамо и о животу у трећем добу.

Како изгледа Ваш дан од када сте у пензији?

– За мене пензија не постоји, само је примам – каже Дане Корица кроз осмех. – Радим исто што и пре, пуно радим са људима и пратим дешавања. Срећан сам када сам међу људима, борим се са собом да имам неку активност. Увече осмислим планове за нови дан. Више живим у Малој Моштаници, где имам викендицу, него у стану, и имам пуно обавеза око куће и баште и то ми је једна врста тренинга.

Колико сте физички активни?

– Што више трчим и ходам, све ми је лепше. Свако јутро радим 30 згибова и брзим ходом пређем 12 километара. Некад срце није у дослуху са ногама, зато сам послушао

Пут од амбиса до врха

Средином октобра у Старом двору у Београду промовисана је књига „Дане Корица – прича о атлетском јунаку нашег доба“, аутора проф. др Милана Томића. Књига је монографија, драматична прича о бурном животу прослављеног српског атлетичара од дечачких дана, о томе како је од „пашњака стигао до научњака“ и како је превазилазио болест и сиромаштво да би дошао до светских успеха у спорту.

– Био сам брз јер сам морао да трчим брзо да бих загрејао ноге зато што сам био бос. Човек никада није безнадежан, само треба да буде упоран, да жели, да има циљ. Без озбиљног рада и наступа, нема живота – рекао је Дане Корица и додао да му је циљ био да кроз ову монографију објасни младима како се може стићи од амбиса до врха.

Осим аутора о књизи су говорили уредник књиге Јован Вукелић, бивши атлетичар проф. др Вишеслав Крсмановић и директор Атлетског савеза Србије, Слободан Бранковић. Присутне је поздравио и заменик градоначелника Андреја Младеновић, који је захвалио Данету Корици на свему што је учинио за атлетiku, као и на томе што је као спортски функционер допринео да спорт у Србији и Београду буде бољи.

Ј. Т.

савет лекара да тренирам по сопствено осећају. Радим вежбе на партеру, вежбао трбушне мишиће који су јако важни јер су спона између ногу и груди. Тело мора бити компактно да би могло да издржи све, зато је јако важно вежбати.

Да ли је бављење професионалним спортом донело здравију старост или Вам је донело и неко пропратно обољење?

– Па могуће, ишао сам на контролу када ми је срце прескакало, али сам наставио да тренирам. Сигурно ми је донело здравију старост јер да није спорта, не знам да ли бих био жив. Мој тренер Драган Петровић је својевремено водио статистику колико сам претрчао

километара током каријере и каже да сам за то време два пута обишао Земљину куглу. А пошто сам наставио да тренирам, можда сам обишао и још неки круг. Није да ме некад не заболи нешто, али се борим да будем физички активан.

Шта мислите о атлетици некада и сада. Имају ли млади амбицију као што сте Ви имали у младости?

– Што се тиче атлетике, највећи је проблем у финансијама јер нема довољно пара за улагање у атлетику. Клуб је база, а нико не улаже у то, а такође се не улаже ни у медијску промоцију тог спорта. Ја сам први честитао Мирзи Бабићу који је оборио мој рекорд на пет хиљада метара, али ето, 49 година још нико није

оборио рекорд на десет хиљада метара. На Војној академији је добијена дворана тако да очекујем да ће атлетика у будућности ићи узлазном путањом.

Препорука и савет за пензионере?

– Треба да следе мој пример, ходам и када је хладно и када је топло и када је киша. Више ходам него што трчим, али нема ефекта док се не ознојиш. Углавном се крећем по Кошутњаку, а када сам у викендици, по шуми и сеоским путевима где нема саобраћаја и где нема загађености. И наравно, по завршетку тренинга, обавезно следи истежање мишића и чучњеви. Спорт ми је дао све, докле год се човек креће, до тада је жив.

Лидија Цветиновић

НОВО ОПШТИНСКО УДРУЖЕЊЕ
ПЕНЗИОНЕРА НОВИ БЕЧЕЈ

Изабрана председница

На недавно одржаној седници Скупштине Новог општинског удружења пензионера (НОУП) Нови Бечеј за председницу је изабрана Љубица Пескар (на слици), која је од марта била в.д. председника.

Она је представила план рада Удружења у наредном периоду, уз напомену да ће се активности прилагодити епидемиолошкој ситуацији у Републици.

– Приоритет нашег рада је омасовљење Удружења. У том циљу смо већ остварили сарадњу са локалном самоуправом код које ћемо конкурисати за финансирање наших пројеката. Договорили смо се са Црвеним крстом Нови Бечеј да нашим члановима одрже едукативна предавања – уз примену свих заштитних мера од епидемије. Предвиђено је да једна од тема буде посвећена насиљу над старим особама, а биће речи и о очувању здравља старијих. Тренутно у Удружењу активно раде Спортска секција, Актив жена и секција „Декупаж“. Укључили смо се и у активности Фонда ПИО у вези са слањем пензионера на бесплатну рехабилитацију, са Фондом ћемо сарађивати и око расподеле солидарне помоћи материјално најугроженијим пензионерима из општине Нови Бечеј – набројала је Љубица Пескар неке од актуелних активности Удружења. Нагласила је да је захвална Фонду ПИО што им је уступио просторије у центру Новог Бечеја за рад и окупљање.

Председница је истакла да је НОУП отворен за сарадњу са свим пензионерским организацијама и јавним институцијама, у циљу побољшања квалитета живота својих чланова.

М. Мектеровић

ОДРЖАНА МИНИ ОЛИМПИЈАДА У КРУШЕВЦУ

Корона није зауставила ЖИВОТ

Удружење пензионера Крушевца организовало је почетком октобра на теренима брда Багдала Мини олимпијаду. Учествовале су екипе удружења најстаријих житеља Крушевца, Ћићевца и Бруса, удружења инвалида рада, војних старешина, дијабетичара, затим етно секције..., појачане члановима КУД Удружења пензионера Крушевца и оркестра Радио-телевизије Крушевац. Око 200 учесника, уз прописане мере предострожности, одржали су традицију октобарског окупљања – велике Олимпијаде спорта, здравља и културе ПТДС која се одржава у Врњачкој Бањи, а ове године је због пандемије изостала.

Мини олимпијаду је у име Покрета трећег доба Србије (ПТДС) и Савеза пензионера

Добитници признања за постигнуте резултате

Србије (САПЕНС) отворио проф. др Момчило Талијан, председник ИО Покрета трећег доба Србије, а учеснике су поздравили и Синиша Максимовић, заменик председника Скупштине града Крушевца, и Милоје Богићевић, председник Удружења пензионера града Крушевца.

Момчило Талијан је говорио о задацима ПТДС и САПЕНС-а у обезбеђивању права и услова за достојанствен живот најстаријих житеља Србије и организацији активности које утичу на

продужење њиховог животног века.

Уследила су такмичења у пикаду, фудбалу (шут на мали гол) и кошарци (слободна бацања). У надметању је учествовало 58 такмичара (40 мушкараца и 18 жена).

Добро расположење и дружење учесника потврдили су да пошаст звана корона не сме да заустави живот, као и да поштовање мера заштите може да омогући уобичајене радне и друге активности. **Г. О.**

ТРИНАЕСТА МИНИ ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ У НИШУ

Сачуван континуитет манифестације

Градска организација пензионера Ниша и Покрет трећег доба Србије организовали су 13. Мини олимпијаду спорта, здравља и културе. Број учесника је ове године био ограничен, из познатих разлога, и уз поштовање свих превентивних мера заштите од корона вируса. Организатори су задовољни јер је одржан континуитет манифе-

стације и што је посебно важно, све је протекло без проблема и у најбољем реду. Иначе, све време трајања такмичења дежурала је медицинска екипа превентивне службе Дома здравља.

На овогодишњој Мини олимпијади учествовале су екипе нишких општинских организација пензионера и екипа нишког Удружења Македо-

наца „Пелистер“. На теренима поред древне Тврђаве најстарије Нишлије су се такмичиле у брзом ходању, слободним бацањима на кош, извођењу фудбалских пенала, пикаду и шаху.

Такмичарима се на почетку спортског надметања обратио Хаџи Милорад Стошић, председник Покрета трећег доба Ниша, желећи им добро здравље, дугу и спокојну старост и што боље резултате у дисциплинама у којима се такмиче. Стошић је изразио наду да ће се наредна Мини олимпијада одвијати у нормалним условима и уз учешће такмичара из других градова Србије као што је то било претходних година.

Такмичења у Нишу су пратили Андрија Савић, председник Савеза пензионера Србије, и Момчило Талијан, председник ИО Покрета трећег доба Србије.

Љ. Глоговац

Надметали се пензионери Срема

Покрет трећег доба Србије и Општинско удружење пензионера Инђије, уз подршку Савеза пензионера Србије, Савеза пензионера Војводине и локалне самоуправе организовали су 12. октобра, у Спортској хали и просторијама ОУП Инђија, Мини олимпијаду спорта, здравља и културе региона Срема. Такмичење је организовано са ограниченим бројем учесника због мера заштите од вируса ковид 19.

Мини олимпијаду су пратили проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, проф. др Момчило Талијан, председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, као и председници удружења пензионера из Срема.

Према речима Николе Грковића, председника ОУП Инђија,

Андреја Савић, Милосава Трифуновић и Милан Ненадић

на Олимпијади, која је одржана у оквиру „Сунчане јесени живота“ и обележавања месеца солидарности са старијима, учествовало је седам петочланих екипа из удружења пензионера Инђије, Сремске Митровице, Ирига, Сремских Карловаца, Пећинаца и две екипе из Старе Пазове. Укупно 35 такмичара надметало се у брзом ходању, кошаркашким слободним бацањима, извођењу фудбалских пенала,

пикаду и шаху, уз поштовање свих прописаних мера заштите учесника од корона вируса.

Олимпијаду је отворио Момчило Талијан који је истакао да она на најбољи начин доприноси квалитету живота и промовише активно старење.

– То је један значајан подухват који помаже да побеђујемо себе и своје године, да одржимо насушну менталну снагу и да не само дуже поживимо, него

и да много квалитетније живимо. Развијање спортског духа и здравог начина живота најважнији су циљеви Олимпијаде – истакао је Талијан.

Председница Актива пензионерки ОУП Инђија, Гордана Раденковић, навела је да су такве активности усмерене ка остварењу лепше старости и позвала учеснике да искористе Олимпијаду за склапање нових познанстава, али да се друже уз мере заштите.

По окончању такмичења, Милосава Трифуновић, председница МО Крчедин, објавила је да су у коначном скору победници Мини олимпијаде у Инђији чланови екипе домаћина, друго место освојила је екипа ГУП Сремска Митровица, а треће пензионери из ОУП Ириг. Ове екипе добиле су пехаре, а победници у појединачним дисциплинама дипломе.

М. Мектеровић

ВРЊАЧКА БАЊА

Ликовна колонија у хотелу „Бреза“

Иако ове године није одржана Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, неке манифестације нису изостале. Традиционална, 13. сликарска и иконописачка колонија одржана је почетком октобра у врњачком хотелу „Бреза“. Колонију је отворио Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије и председник Покрета трећег доба Србије. Присутнима су се затим обратили Момчило Талијан, председник ИО Покрета трећег доба, Светолик Милекић, председник Удружења пензионера Врњачка Бања, и сликар Момчило Вуксановић Мома Брада, организатор и селектор колоније.

– Свим учесницима колоније сам унапред поделио материјал, тако да су они радили у својим атељеима. То сам учинио због познате ситуације и опасности од корона вируса. Ове године било је позвано 10 сликара и пет иконописаца. Од прикупљених радова ћемо направити каталог, а на мини олимпијадама у Србији излагаће се њихове слике и иконе. Захваљујемо домаћинима на пријему и лепом дружењу и драго ми је што није прекинута вишегодишња традиција одржавања ове колоније – рекао је Момчило Вуксановић на отварању колоније.

Д. И.

МИНИ ОЛИМПИЈАДА И У СОМБОРУ

Креативно треће доба

Поводом Међународног дана старијих особа и месеца старих, Градско удружење пензионера Сомбор организовало је средином октобра манифестацију под називом „Креативно и срећније треће доба живота – мини олимпијада спорта, здравља и културе“.

У склопу овог дешавања Литерарно-културна секција Градског удружења пензионера Сомбор, под вођством проф. Видосаве Раич, организовала је сусрет са пензионерима. Скуп је поздравила председница Удружења, Ирена Живановић, а у програму су учествовали пензионери који су читали своје песме и евоцирали сећање на уметнике у чијим су делима осликане дивне приче о Сомбору. Постављена је и изложба слика чланице Удружења Гордане Влајић, а пензионери су

Сомборци се надметали и у шаху

уживали уз звуке гитаре проф. Марка Радојковића из Музичке школе.

Спортска секција организовала је надметања у неколико дисциплина, којима се одазвао велики број Сомбораца и њихових комшија, показали су спретност у спортовима и вештинама и добили заслужена признања за постигнуте успехе. Најважније је ипак било добро расположење и дружење. Последњег дана ове својеврсне манифестације Туристичка секција је представила потенцијале града и општине Сомбор.

Г. О.

РЕШЕЊЕ ЗА ПОЗНЕ ГОДИНЕ

Дом као друга кућа

Потребе за местом расту, а повод је најчешће болест и изнемоглост, док је у западним земљама – мотив и жеља за квалитетнијим животом

Ствари се убрзано мењају, промене доживљавамо на сваком кораку и принуђени смо да у ходу преиспитујемо ставове на најразличитије теме. Нова времена, нова правила. Тако, између осталог, примећујемо да све чешће чујемо да је нечији родитељ у дому.

По правилу томе претходи прича о болести, дугој мукотрпној кућној нези, изнуривању укућана, плаћању неговатељки месецима, годинама, да би на крају дошло до компликација и остало последње решење.

И то је то. Нема више негативних коментара комшилука и шире фамилије, као некад кад се смештање у дом сматрало за срамоту. Ако је предрасуда некада било, више их нема. Одједном је све то постало обично.

Сада на паноима по граду или интернет порталима гледамо рекламне фотографије лепих кућа окружених вртом уз пригодни текст, као на пример један који смо скоро видели „Сместите се ове зиме у топлину нашег дома“. Па онда цена, са акцијским попустом за два месеца. Све је бизнис и то не треба да се схвати искључиво пежоративно. Нормално да све кошта и квалитет услуге има своју цену. Према томе, и реклама је део тог новог комерцијалног приступа, карактеристичног за приватну делатност. За државне домове нема оглашавања, а нема ни потребе, стално су пуни, а листе чекања дуге. Цене су ниже, али места нема, а код приватних је већи распон, од 350 до чак 800 евра и више (месечно!).

Да би се смањило притисак, у последње три године склапају се уговори са одређеним бројем приватних домова за субвенционисање смештаја корисника који немају ближих сродника.

Интересантно, али у великом броју случајева људи ипак веће поверење имају у државне установе, што није сасвим без основа. Постоје свакојака искуства са приватницима када се испостави да не раде легално или су у међувремену изгубили лиценцу, али су то прећутали и наставили да послују.

Због тога, у свим препорукама, на разним сајтовима намењеним породицама наглашава се као најважније провера лиценце Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Све је то притом у нашим условима посебно стресно јер се дешава у кратком временском раздобљу. За разлику од западњачког породичног обрасца где је одлазак у дом природни след у једном моменту животног пута, код нас је то преважно, или бар најчешће, изнуђено решење.

Можда и постоји неки магловити план о одласку у дом, али ником се не жури докле год може да се издржи у кућним условима. А онда већ како бива, деси се нагла болест, прелом кука, погоршана деменција и онда се одлука доноси на брзину, неке ствари се превиђају и тек накнадно се види да избор није био најпогоднији из ових или оних разлога. Тако да није ретко да пацијент мора да се премешта на другу локацију, што је додатни стрес и за корисника и за породицу.

Управо због тога у саветима за избор дома увек се подсећа на то да треба узимати у обзир све аспекте. У већини случајева под истим кровом су и они са лакшим или тежим здравственим проблемом, покретни, непокретни, у собама са по једним, два, три кревета и неопходним намештајем, што одаје утисак болничке атмосфере. Говоримо о просечним, скромним установама за старе по Србији, а свакако да има приватних домова де лукс категорије.

Али и у једном и у другом случају, независно од нивоа опремљености и пратећих елемената, чињеница је да се код нас домови за старе доживљавају као нешто мало другачији облик болнице. И то је кључна разлика између нас и западних земаља које

имају неупоредиво дужу традицију институционалног збрињавања старијих особа.

Код нас је прва послератна наменска установа у Београду и Србији био Дом пензионера на Карабурми отворен 1963. године, са 120 места и још 32 у гарсоњерама. На територији Србије тренутно укупно има око 40 државних установа са око десет хиљада места и више од 250 легалних приватних домова за старе.

А оно што упадљиво недостаје у овој понуди, а за шта постоји интерес, то је дом за старије који није болница, већ друга кућа у пуном значењу те речи. Невероватно је богатство термина на енглеском језику за различите врсте смештаја и услуга, а та се разноврсност непрекидно допуњава потребама и жељама виталних новопечених западних пензионера.

Дакле, оно што је код нас преовлађујуће, практично дом за негу где је потребна стална брига, у земљама са развијенијим могућностима је само један вид збрињавања. Поред тога, доступан је читав низ погодности за особе које су мање-више доброг здравственог стања али им је потребна мања помоћ у току дана. Смештај се одређује према степеној потреби, а они независни и активни имају и засебне кухиње, организовану рекреацију и друге занимљиве садржаје.

Постоје и корисници који су сасвим здрави и не треба им ни најмања медицинска помоћ, али иду у смештај јер не желе баш никакве обавезе, већ само да живе и уживају. Може, дакле, и то.

Д. Драгић

Епидемија с пасошем

Глобалне бројке су неумољиве: зараза највише погађа оне у „трећем добу“

Пошаст која је почетком ове године захватила целу планету донела нам је и дотле ретко коришћену реч: пандемија. Пре тога знали смо за њену „сестру“ – епидемију, али смо нажалост брзо схватили разлику. Епидемија је зараза која се шири на одређеном географском или геополитичком, државним границама омеђеном простору, док пандемија „стално путује“, па је зато скована и духовита дефиниција за суморну збиљу: пандемија је епидемија с пасошем. За који није потребна ниједна виза.

Нови талас заразе која свуда стално долази али засад ниодале потпуно не одлази, поставља нове црне рекорде: пред крај октобра од ковида 19, како званично гласи име болести коју

изазива нови корона вирус, укупно је оболело више од 40 милиона људи, са више од 1,2 милиона подлеглих.

Нема друштва ни државе који су пандемију дочекали спремно, али су се на разним меридијанима различито снашли. Тамо где је настала, у Кини, чини се да је у овом моменту највише обуздана, а оно што је изненађење, с обзиром на материјалне и организационе ресурсе, јесте да је највише погођена најбогатија и најмоћнија нација света – Америка.

Са преко 8,5 милиона инфицираних и више од 225.000 жртава, САД држе неславни рекорд. На другом месту страдалничких нација је друга нај-

многољуднија земља света, Индија (114.000 преминулих), а међу првих пет држава где је најтеже су и Бразил, Русија и Аргентина.

Оно што је заједничко свима, то је да су епидемиолози већ на самом почетку, сагледавши моћ вируса и сопствену немоћ пред походом новог невидљивог непријатеља, као најрањивије прогласили оне у трећем добу: старије од 65 година. То се, нажалост, показало сасвим основаним, што је најочигледније опет у Америци, где је 80 одсто оних који су изгубили животну битку са ковидом 19 управо из редова сениора.

У Европи и Аустралији, према подацима које је у есеју објављеном на порталу „Социјална Европа“ изнела Изабел Ортиз, директорка социјалне заштите у Међународној организацији рада, ти проценти су још већи: 94 и 95 одсто.

У позадини ових бројки налази се, међутим, и нешто што онеспокојава још више: то су извештаји који су протеклих месеци пристизали са свих страна, а који су указивали на погубну дискриминацију старијих у доступку медицинског третмана болести пред којом су ови људи најбеспомоћнији.

– Док се зараза ширила, старијима је ускраћиван приступ болничким креветима и аспираторима – констатовала је Изабел Ортиз. – Организације за заштиту људских права биле су алармиране због одлука о расподелу оскудних медицинских ресурса у болницама и њиховим јединицама за интензивну негу које су биле засноване на броју година заражених opakим вирусом, упркос, а можда баш због тога што су били најугроженији.

– То је неприхватљиво – апеловала је Роза Корнфилд-Мат, експерт Уједињених нација, која је нека врста заштитника људских права глобалних сениора. – Прожимајућа геронтофобија и наши сопствени страхови

заражених ковидом 19 у развијеним друштвима, подједнако на глобалном Западу и глобалном Истоку, евидентирана у установама за „живот уз помоћ“, како се тамо еуфемистички зову домови за старе. Ова места су по правилу постајала жаришта заразе, али и места за убрзано умирање, пошто су са посла, због тога што су и сами бивали инфицирани, почели да масовно изостају неговатељи и неговатељице.

Страшних прича има много: у поменутом тексту Изабел Ортиз наводи се низ трагичних примера страдања станара домова за старе у околностима хаоса створеног после првог таласа пандемије.

Ово је био повод да родбина подиже тужбе које немају много изгледа да им пружи неко задовољење, јер се ова индустрија благовремено заштитила од одговорности због „више силе“, како правно може да се окарактерише пандемија.

Такво стање је свакако у нескладу са увелико – набоље – мењајућим ставовима према старости пре

него што је свет погођен пандемијом. Први дан октобра је, уосталом, био Међународни дан старијих, 30. по реду, што је био повод за констатацију да је ове године број оних који су старији од 60 година надмашио број деце млађе од пет, као и за пројекције да ће до средине века број сениора достићи једну и по милијарду.

Да поодмакло доба не мора да буде хендикеп потврдио је и главни планетарни политички догађај: избори за председника САД. Две личности које су се бориле за место „најмоћнијег човека света“ су Доналд Трамп и Џо Бајден. Први има 74, а други 78 година.

М. Бекин

КРАЉЕВЦИ

Дан сеоских жена

Многе од жена на селу и не знају да постоји њихов дан, Међународни дан сеоских жена, јер су заокупљене пословима у кући, на њиви или у штали. Такав је случај и са три Сремице из румске општине, које су посвећене пословима у пољопривреди и својим породицама, али ипак нађу времена да се виде и друже.

Породица Тање Бугарчић из Краљеваца, села крај Руме, производи највише бостана у селу.

– Некада су жене радиле тешке физичке послове на њиви и у штали и прале су веш ручно, а данас је у кући све на дугме. Понекад пожелим да сам запослена, да имам своју плату, али знам да све има предности и мане. Иако од раног пролећа до позне јесени у пољу доста радимо, зими не устајемо рано и можемо да угађамо деци разним сланим и слатким ђаконијама – испричала је Тања и журно отишла на њиву.

И породица Мирјане Малетић, поред осталих култура, производи бостан. Нажалост, иако имају механизацију, бостан захтева и доста ручног рада. Ћерка студира, тако да су она и муж посвећени земљи, али

и тову стоке. Мирјана свакога дана улази у објекте и храни животиње, поред осталих послова у домаћинству.

За разлику од Тање и Мирјане, Биљана Гајић не иде на њиву, јер јој је муж запослен и на њиховој земљи све се обради механизацијом. Међутим, она производи поврће у башти крај куће, и на то је веома поносна. Још више је поносна на сина гимназијалца који зна само за петице. Када је породица у питању, ништа јој није тешко, па често устане ујутро у четири сата да би припремила свеж и топао доручак за сина и мужа.

– Шта рећи поводом Међународног дана сеоских жена? Оне су најчешће економски зависне, без личне имовине, без редовних примања и често су „робови“ осталим укућанима – констатује Биљана Гајић.

Ове вредне Сремице су ипак овога лета, захваљујући Биљанином мужу, успеле да оду на излет у Сремске Карловце. Посетиле су бању Врдник, чарду на Дунаву код Старих Бановаца и обишле многе сремске манастире, и тако скупиле снагу за оно што их чека код куће и на њиви.

Г. Вукашиновић

Тања, Биљана и Мирјана на излету у Врднику

ПИРОТ: ПЕНЗИОНЕРИ НЕ БРИНИТЕ, ПОТРЧКО СТИЖЕ

Хуманост на делу

Ако вас пут нанесе у Пирот, диван град на Нишави, немојте се изненадити ако видите како симпатичан младић у необичном оделу бициклом јури улицама града. То је Алекса Живковић Потрчко, хумани и веома вредан младић, коме могу да позавиде многи његови вршњаци.

Алекса већ осам година заредом снабдева старе и изнемогле суграђане и суграђанке. Доноси им лекове, намирнице, али и помаже да плате рачуне.

Срели смо недавно Алексу на зеленој пијаци у Пироту.

– Ово ми је пети пут како сам данас на пијаци. Људима је потребна помоћ, а мени је задовољство када могу да помогнем. Радим ово скоро осам година волонтерски. За мене нема већег задовољства него када се на вратима појаве људи са широким осмехом

Алекса Живковић

на лицу кад виде да сам дошао. Има и оних који упорно желе да ме награде за труд, па ми је понекад тешко да одбијем част. Али све што радим, радим с љубављу – каже Алекса, младић који је, како смо чули, детињ-

ство провео углавном са баком и деком. Можда отуда и толика љубав и поштовање према старијима.

Потрчко је пензионере и болесне суграђане снабдевао лековима и основним намир-

ницама и у време ванредног стања и полицијског часа због епидемије изазване корона вирусом. Каже да се на улицама града у то време сусретао само са полицијом и псима луталицама. Алекса наглашава да су га људи одушевили дисциплином.

Ко је заправо Алекса Живковић Потрчко? Овај младић је по завршетку Гимназије у Пироту отворио своју предузетничку радњу и учествовао у оснивању Удружења грађана „Лека“, где је покренуо пројекат „Млади за старе – солидарна одећа“. Ангажовао се волонтерски у Европском омладинском центру. Како каже, тренутно је у потрази за младима који би да ствари мењају својим примером, а не само празном причом.

За свој рад и залагање Алекса је награђен у акцији „Хероји младих“ Exit фондације.

С. Панакијевски

Удруживањем до очувања села

Поводом Међународног дана сеоских жена, 15. октобра, потпредседница Владе Србије и председница Координационог тела за родну равноправност, Зорана Михајловић, посетила је са градоначелником Чачка село Жељевица код Чачка. Она је овим поводом поручила да жене са села живе тешко, али да нису заборављене и да су Влада Србије, Координационо тело, локалне самоуправе и удружења жена ту да стварају боље услове за живот на селу.

– Моја порука женама је да се удружују и да буду заједно, јер на тај начин можемо да им обезбедимо новац за пројекте. Жене су те које воде рачуна о газдинствима, пољопривредној производњи и гарант су очувања села. С друге стране, само 12 одсто жена су власнице газдинстава, три од четири жене раде за смештај и храну, а 60 одсто њих нема право на пензију – рекла је Михајловићева и додала да ће заједно са удружењима упутити иницијативу Министарству финансија и Министарству пољопривреде за измену

два закона, која ће омогућити женама пензијско и здравствено осигурање, али и подстицаје за рањиве категорије, а то јесу жене са села.

Градоначелник Чачка Милун Тодоровић рекао је да је задатак локалне самоуправе да помогне сеоским женама и да улаже у инфраструктуру, али и да помогне удружењима као битним организаторима пласмана њихових производа.

– Важно је и да оснажимо младе мајке, да изградимо вртић у Заблаћу и да мајке са села могу

да оставе децу у предшколским установама, те да имају времена за посао у удружењима и газдинствима. Циљ је да жене на селу имају исти статус као жене у граду, да буду једнако поштоване – рекао је Тодоровић.

Обележавању дана сеоских жена присуствовала је и Надежда Сатарић, председница удружења Снага пријатељства „Amity“. Она је подсетила да су сеоске жене добре мајке, домаћице и супруге, али и вредне раднице на њиви и у штали.

– Жене из сеоских средина су међу најпогођенијим пандемијом, оптерећене су још више кућним пословима, бригом о деци која су код куће, али и о старијим члановима домаћинства, уз све друге послове које раде у пољопривреди. Апелујемо на мушкарце да у већој мери помажу женама у обављању кућних послова, јер и оне равноправно раде у пољу и на њиви – рекла је Сатарићева.

Удружење Амити је заједно са женама из удружења „Евгенија“ из Жељевице, „Вапљанке“, из Вапе, „Женском иницијативом“ из Трстеника и Удружењем сеоских жена Драгачево, приредило изложбу њихових пољопривредних производа и ручних радова и уприличило конференцију за новинаре.

Изложба и конференција за медије су део пројекта „За побољшање положаја жена на селу“ који „Amity“ реализује у партнерству са Удружењем „Женска иницијатива“ из Трстеника и Удружењем сеоских жена Драгачево, у оквиру пројекта „Кључни кораци ка родној равноправности“. **Г. О.**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ЦРНА ТРАВА

Материјална оскудица

Удружење пензионера Црне Траве обновило је рад пре три године. На челу удружења је Милентије Миле Рашић (на слици).

– Од 443 члана тек њих четрдесетак редовно измирује чланарину. Оформили смо шест месних одбора у планинским селима, али слабо се ради. Годишње из општинског буџета добијемо око триста хиљада динара за текуће активности – каже председник Рашић.

Општина броји око 1.150 становника и припада најнеразвијенијима у Србији. Просечна старост овде је близу 60 година. Социјални програми везани за помоћ угроженим пензионерима остварују се преко Центра за социјални рад и Црвеног крста.

– Организујемо три-четири излета годишње и аутобуси су увек пуни. Право на бесплатан одлазак у неки од бањских центара остваре тек двоје наших пензионера. Имамо позиве да гостујемо код других удружења, али због материјалне оскудице углавном их не прихватамо – са жаљењем констатује Миле Рашић. **М. А.**

ГОИР ШАБАЦ

Очување културне баштине

Промоција пројекта Очување културне баштине шабачког краја „Прошлост за будућност“, уприличена је крајем јула 2020. у Народном музеју Шабац, у Медијатечи. Због специфичне ситуације изазване пандемијом и мера штаба за ванредне ситуације града Шапца, организовано је неколико презентација уз присуство по пет особа. Била је то прилика да се виде предмети које су учеснице у обуци урадиле: лоптице, подметачи, торбе, одевни предмети, сувенири... Овај пројекат је спроведен у циљу очувања културног нематеријалног наслеђа шабачког краја, а подразуме-

мева заштиту и популарисање културне баштине кроз обуку основне технике за израду предмета, мокрим и сувим путовањем вуне. Пројекат има такође за циљ ревитализацију традиционалних заната и прилагођавање производа насталих овом техником савременом тржишту. **М. С.**

АРАНЂЕЛОВАЦ

Излет за активисте и запослене

Ценећи постигнуте резултате и залагање у протеклом периоду, Удружење пензионера општине Аранђеловац организовало је и ове године једнодневни излет за активисте и запослене.

По лепом јесењем дану четрдесетак путника је уживало у разгледању Јагодине и њене прелепе околине. После упознавања са знаменитостима овог поморавског града, посетили су манастир Јошаницу, видели су споменике српском сељаку и сељанки и Јованчи Мицићу, прошли кроз индустријску зону...

Посебно је било занимљиво у једном сеоском домаћинству, где се ручно производе предмети од трске, асуре, цегери и сл.

У просторијама Градског удружења пензионера Јагодина организован је ручак и дружење уз поштовање свих прописаних мера заштите од вируса корона. **М. М.**

БАЈИНА БАШТА

За бање се пријавило 180 пензионера

За бесплатну рехабилитацију у бањама Србије у Удружењу пензионера Бајина Башта ове године је било мање пријава.

– Лане смо имали 281 захтев, а 78 је повољно решено. Ове године било је 180 пријава. Ситуација са вирусом је утицала да се број заинтересованих пензионера знатно смањи – каже потпредседник Удружења пензионера Бајина Башта, Спасоје Илић. **М. А.**

ГЦ НОВИ САД

Обележили Дан старих

Геронтолошки центар Нови Сад обележио је Међународни дан старијих особа у Клубу пензионера „Коста Шокица“.

Корисници клубова Геронтолошког центра, чланови секције „Љубитељи лепе речи“, након дуже паузе окупили су се ради дружења уз стихове песника Маринка Чавара, Добриле Обровски, Душице Кнежевић и Љубице Влах, док их је Драган Вучковић пратио на гитари.

Како каже Ружица Вукић Рајић, организатор манифестације, за разлику од претходних година када се Међународни дан старијих обележавао манифестацијом „Сунчана јесен“, због епидемиолошких мера дружење корисника је организовано на овај начин, уз препоруке и мере ресорног министарства које се спроводе у установама социјалне заштите. **Д. К.**

ЛЕСКОВАЦ

КУД „Невен“ ће процветати након пандемије

Певачко друштво „Невен“ из Лесковца које годинама успешно делује у оквиру лесковачког Удружења пензионера, због пандемије изазване корона вирусом закратко је застало у остваривању зацртаних наступа и турнеја.

Ово женско певачко друштво предводе Радмила Здравковић, оснивач и председник Секције жена удружења пензионера, и професорка Србислава Толић, диригент „Невена“.

– У условима пандемије тешко је обезбедити физичку дистанцу на пробама овог друштва, као и драмске и фолклорне секције – кажу у Удружењу пензионера града Лесковца.

Певачко друштво „Невен“ наступа у оквиру лесковачког КУД „Пензионер“ широм бивше Југославије и има бројна признања и награде.

Скоро ниједна културна манифестација у Лесковцу не може проћи без наступа друштва „Невен“, које ће поново процветати након ове пандемије, јер она неће трајати довека, поручује Радмила Здравковић, верујући у боље дане најстаријег певачког друштва на југу Србије. **Т. С.**

СВРЉИГ

Брига за старе

Међународни дан старијих, 1. октобар, у сврљишкој општини, иначе једној од најстаријих у Србији, био је посвећен активностима за њихов бољи и квалитетнији живот и дугочекност.

О старим људима у овој средини се води рачуна, нарочито кроз институције, и они нису препуштени сами себи. Центар за социјални рад Сврљиг свакодневно пружа помоћ онима којима је потребна и сваке године поводом 1. октобра старим и сиромашним становницима уручује по два метра огревног дрвета. Ове године огрев је обезбеђен за седамдесеторо корисника.

– Поводом Дана старијих представници Удружења пензионера Сврљиг обишли су своје најстарије чланове и уручили им пригодне поклоне – каже Славиша Матејић, председник Удружења, и додаје да је испред просторија организована мала свечаност и послужење за пензионере, уз поштовање свих мера заштите. Удружење су посетили и представници локалне самоуправе и народни посланик Милија Милетић.

С. Ђ.

КИКИНДА

Пензионер – почасни грађанин

Пензионер Здравко Љиљак (93) проглашен је почасним грађанином града Кикинде. Ово признање му је додељено на Дан ослобођења овог града, 6. октобра, на предлог кикиндског СУБНОР-а, а уручио му га је градоначелник Кикинде, Никола Лукач (на слици).

Здравко Љиљак је имао 14 година када је ступио у редове б. личке дивизије, потоње пролетерске. Неколико пута је рађаван и одликован.

– Укључио сам се у изградњу земље својски како сам научен у Народноослободилачкој борби – каже овај ратни ветеран и поратни прегалац.

Био је ангажован у Народној техници, извиђачкој организацији и другим друштвеним покретима, а годинама је предводио и Општинску организацију инвалида рада.

С. З.

КОСЈЕРИЋ

Плете без наочара у 103. години

Миломирка Бекоња (на слици) са 103 године најстарија је у Косјерићу, а вероватно и у целом Златиборском округу. Слух јој је мало попустио, али памћење и вид је добро служе па се без наочара често лати плетива.

– Дуго сам живела у селу, гајила по три краве. Млечне производе јела сам сваки дан, месо ретко. Пила сам изворску воду.

Верујем да је то утицало да имам дуг живот и добро здравље – каже Миломирка Бекоња.

Из села у Косјерић дошла је пре седам година да се лечи јер ју је повредила крава. Каже да ће у сестриној породици остати до краја живота.

М. А.

КРАЉЕВО

Најстаријима по две хиљаде

Као и претходних година, и ове јесени извршни органи Градског удружења пензионера у Краљеву одлучили су да најстарије чланове почасте новчаним „додатком“ од по 2.000 динара, и то у неколико старосних категорија.

Најстарији чланови краљевачког удружења свакако су они који имају по 90 и више година, а њих је чак 103! За њима „иду“ они који пензију примају више од 40 година а таквих је осморо, међу којима и апсолутни „рекордер“ Милосава Милићевић (80), која пензију (додуше, инвалидску) ужива пуне 53 године!

Нису заборављени ни најстарији брачни парови са по 60 и више година заједничког живота, а таквих је 43, па ће тако и сваки брачни друг добити по 2.000 динара (4.000 динара по брачном пару).

Нажалост, због епидемије корона вируса, ови „почасни додаци“ најстаријима неће бити уручени на традиционалном заједничком окупању, већ ће свако од добитника ово својеврсно признање добити појединачно, у просторијама Удружења.

Д. С.

ПЕЋИНА САМАР, СЕЛО КОПАЈКОШАРА КОД СВРЉИГА

Пола века од Гинисовог рекорда

Обиласком пећине Самар, поставке сеоског Етно музеја и приказивањем филма „Спелеонаут“ недавно је у селу Копажкошара обележено пола века од Гинисовог рекорда Милутина Вељковића, спелеолога који је под земљом провео петнаест месеци.

Милутинова прича почиње 24. јуна 1969. године када је кренуо у истраживање пећине Самар дуго 463 дана и тако поставио Гинисов рекорд у боравку човека под земљом, актуелан и дан-данас.

На свечаности одржаној испред пећине Самар говорио је Милутинов син, Александар Вељковић. Он је имао само две године када је Милутин ушао у

пећину, а данас се бави фотографијом и каже да је од оца наследио љубав према природи.

У име општине Сврљиг говорио је председник општине Мирослав Марковић који је подсетио на давна времена када је пећину свету приказао Милутин Вељковић. Марковић је рекао да општина зна то да цени, те да је свечаност посвећена Милутину који је задужио Сврљиг јер је његов подвиг утицао на развој туризма у овом крају.

Дневник који је Милутин водио док је живео у пећини преточен је у књигу „Под каменим небом“, која може да се прочита на сајту Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг, навела

је Милена Ристић, директорка ове установе.

Присутнима је приказан и филм „Спелеонаут“, ауторке Соње Ђекић, чија премијера је била 2018. године на 24. фестивалу документарних филмова у Дому омладине у Београду. Филм који говори о Милутиновом животу у пећини награђиван је и ван наше земље, а за мештане Копажкошаре је био прави доживљај јер и данас има оних који се сећају како се тада сарађивало са Милутином.

Велико интересовање владало је и за обилазак пећине, односно места петнаестомесечног боравка Вељковића. Многи су

уз помоћ водича обишли Самар, видели предмете које је Милутин користио док је истраживао, одржавајући радио-везу са селом и хранећи се храном из конзерви и двопеком, уз помоћ агрегата који је имао у пећини. И Етно музеј у селу био је врло посећен.

Иначе, пећина Самар се налази у нетакнутој природи у атару села Копажкошара, код Сврљига, и дуга је више од три километра. У општини Сврљиг и Центру за туризам, културу и спорт кажу да ће и даље чувати овај светски драгуљ и туристичку атракцију сврљишког краја и улагати у њега.

С. Ђорђевић

Право на рефундацију ПДВ-а

? М. Л., Лесковац: Да ли као инвалидски пензионер имам неке погодности приликом увоза аутомобила из иностранства?

Одговор: Сходно важећим прописима у Републици Србији, грађани, укључујући и инвалидна лица, и даље могу да увозе моторна возила у складу са неким од споразума о слободној трговини које је потписала Република Србија, а за која возила је тим споразумима прописана нижа стопа царине или стопа царине од нула одсто.

Право на рефундацију плаћеног ПДВ-а имају само особе са инвалидитетом, и то оне са 100 одсто телесног оштећења, по једном основу (да није збирно по органима). Ово право остварује се на основу захтева који се на прописаном обрасцу подноси Министарству за рад,

запошљавање, борачка и социјална питања. Образац се може преузети са сајта Министарства – www.minrzs.gov.rs, где се могу пронаћи и све потребне информације у вези са овим питањем.

Уз образац захтева прилаже се: фотокопија личне карте, или прочитана лична карта (као доказ о идентитету личности); потврда РФ ПИО о степену телесног оштећења особе са инвалидитетом; оригинални примерак јединствене царинске декларације коју је оверио надлежни царински орган (чиме се доказује и да је плаћен порез на додатну вредност); образац о обрачуна царинског дуга.

Пресељење у другу државу и здравствено осигурање

? Е. С., Рожаје: Желела бих да се одјавим са осигурања из Републике Србије пошто сам се удала и живим у Црној Гори па је потребно да тамо остварим здравствено осигурање да бих се лечила.

Одговор: Уколико сте корисник пензије и имате стално пребивалиште у Црној Гори, поседујете њихову личну карту, треба да надлежној филијали ПИО поднесете захтев за пресељење исплате како би исплату пензије вршила Дирекција Фонда директно у

Црну Гору. Тек након утврђивања чињенице пребивалишта може се приступити одјави са здравственог осигурања у Србији.

Уколико нисте корисник пензије, за информације се обратите Републичком фонду за здравствено осигурање.

Надлежност за решавање о правима из ПИО

? К. Р., Ваљево: Ускоро испуњавам услов за остваривање права на пензију под условима који важе у Републици Србији, али имам и стаж из бивших република СФРЈ. Ко је у том случају надлежан за решавање о правима из ПИО?

Одговор: За решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања, пензијском стажу и утврђивању својства осигураника и о правима из пензијског и инвалидског осигурања применом споразума о социјалном осигурању закључених са државама које су, као републике, биле у саставу СФРЈ, у првом степену, надлежна је филијала на чијем подручју сте последњи пут били осигурани. У случају да је од престанка осигурања до покретања поступка

протекло 12 месеци, за решавање о правима из ПИО захтев подносити надлежној филијали на чијем подручју имате пребивалиште.

За решавање о правима из ПИО применом међународних уговора о социјалном осигурању за осигуранике који имају стаж навршен у иностранству (дакле, не односи се на бивше републике СФРЈ), у првом степену, надлежна је Дирекција Фонда, односно Дирекција Покрајинског фонда.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Аконтативни износ пензије

? Б. Е., Бор: У септембру сам испунила услов за старосну пензију и поднела захтев, али нисам сигурна да су сви подаци комплетни. Да ли ћу добити макар привремено решење?

Одговор: Привремено решење се доноси ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији не може одлучити о коначном износу пензије.

Уколико је то и код Вас случај, привременим решењем ће Вам бити одређен аконтативни износ пензије. Овај износ се усклађује на начин предвиђен за усклађивање пензија, а у решењу мора изричито бити наглашено из којих разлога није било могуће одредити коначан износ пензије.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење ће Вам, по службеној дужности, бити замењено решењем којим се одређује коначан износ пензије, од дана

утврђивања права на пензију и уз обрачун исплаћених износа пензије.

Ако у року од три године од дана правоснажности привременог решења не буду утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаће коначан, о чему ће бити донето решење по службеној дужности.

Уколико се утврди да Вам је исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће Вам разлику износа исплатити у целости одједном.

Ако се утврди да Вам је исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће донети решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа. У таквим случајевима о начину повраћаја Фонд и корисник пензије се споразумевају.

Овера здравствене књижице до пензије

? М. Т., Београд: У децембру треба да поднесем захтев за остваривање права на старосну пензију. Како ће у периоду до доношења решења бити регулисано моје здравствено осигурање?

Одговор: Приликом подношења захтева за остваривање права на пензију, под условом да сте ван радног односа, од овлашћеног лица Фонда добићете потврду како бисте могли да регулишете здравствено осигурање.

Са том потврдом се обавезно обратите неком од запослених на шалтерима пријаве – одјаве, где се врши пријава на здравствено осигурање и где се добија доказ о извршеној пријави. Уз тако добијени доказ, потврду да сте се пријавили на здравствено осигурање обрађате се надлежној филијали здравства. На основу те потвр-

де, могу се осигурати и чланови породице.

Издата потврда важи два месеца. Уколико по истеку два месеца не добијете решење, можете се непосредно обратити надлежној филијали Фонда ради поновног добијања потврде.

Поменута потврда може се преузети лично у филијали. Такође, Фонд доставља потврду и на адресу подносиоца захтева уколико се подносилац обрати писаним путем надлежној филијали за израду потврде и уз захтев приложи копију личне карте (уколико је биометријска лична карта, са учитаним подацима са чипа).

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА	ПОВЕЋАЊЕ У ВИСИНУ	ВЕЛИЧИНА ОДРЕЂЕНА БРОЈНОМ ВРЕДНОШЋУ	СИМБОЛ ТАНТАЛА	ГРАД У ИТАЛИЈИ	ТЕШКО ИНДИЈСКО ДРВО	ДРВО ВРБЕ ИВЕ
ОДРЖАТИ СЕ У ЖИВОТУ							
ПЕТИ ПАДЕЖ ЗА ДОЗИВАЊЕ							
ОМЛАДИНСКА РАДНА АКЦИЈА (СКР.)				СКРАМЕР. ФИЛМ.КОМП. ПРЕПАРАЦИЈА			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПЛАНИНЕ У ЕВРОПИ ПИТЕР СЕЛЕРС					ОЗНАКА ЗА ВОЛТ САЛА ЗА ВЕЖБАЊЕ	
ЧУВАР ПАСА				СИМБОЛ ТИТАНА ОДЛИКОВАЊЕ			
УЗЕНГИЈА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГОДИНЕ ЖИВОТА	АМЕРИЧКИ ПАЦОВ, ТОРБАР	ПЕТАР ОДМИЛА ТОПИТИ				
ДОРАЂИВАЊА							ИКАВСКИ ГОВОР
РАШИТИ САШИВЕНО							
ВРСТА МИРИШЉАВЕ БИЉКЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПАДИНА, БОК ВРСТА ЦВЕТОВА						
ВРСТА ИНСЕКТА, МУХА				АВЕНИЈА (СКР.) СПОРТСКИ ТИМ			
ИМЕТАК, ИМОВИНА						30. СЛОВО ЂИРИЛИЦЕ ПОЛЕТ, ЗАНОС	
ОЗНАКА ЗА МЕТАР		ТЕНИСКИ ПРИБОР ПОКЛОН					
ПОХВАЛНА ПЕСМА				РАСТАВНА СВЕЗА РАДНА ЈЕДИНИЦА			
ПОКРИВЕН ЗЕМЉОМ							
ЖЕНСКО ИМЕ							

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

БА, ВАР, ВЕ, ЖИ, ЗА, ЈЕ, КА, ЛАЦ, МЕ, ПЛА, ПРЕ, РА, РА, РА, РАКТ, РИ, СТА, ТА, ТАН, ТИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Старатељ, 2. Стављати замерке, приговарати, 3. Животиња која након јела прежива, 4. Брана, преграда, 5. Плавичаст, 6. Брзак, водопад (лат.)

ОСМОСМЕРКА

П	Е	С	А	К	А	М
Р	Р	К	Л	Е	Н	Л
А	В	А	З	Р	А	А
В	С	С	Т	Т	В	Д
А	Р	К	С	И	И	Е
Ц	Е	А	А	С	О	Н
И	М	Н	К	Т	Н	Ц
Н	И	О	А	И	А	И
А	Ц	Н	Р	Р	Т	Б
Р	А	И	А	Н	О	А
Т	С	К	К	Ц	А	Г
С	Е	Д	А	М	А	Р

Наведене речи треба пронаћи у лику осмосмерке. На крају неће остати ни једно слободно слово.

АВИОН, БАТАК, БОЦА, ГОРАН, ДАМАР, ИВАНА, ИРИС, ИСКРА, КАНОНИК, КАРАКАС, КЕРТИС, КЛАСА, МЛАДЕНЦИ, МОРНАР, ОКСИД, ПЕСАК, ПРАВАЦ, ПРАТИОЦ, РЗАВ, РАКИТА, СЕДАМ, СКАСКА, СРЕМИЦА, СТРАНИЦА.

РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ БРОЈА: опстати, вокатив, ора, рко, Алпи, в, псар, ти, стремењ, Пера, дораде, опарати, босилјак, страна, мува, ав, имање, Цц, м, рекет, ода, или, затрпан, Аријана, МАГИЧНИ ЛИК: старатељ, замерати, преживати, гаријера, плавичаст, катаракт

Да ли сте знали ...

– да је средњовековна Бачка тврђава најбоље очувано утврђење из тог периода на подручју Војводине? Подигнуто је на некадашњем острву између реке

Мостонге и једног од њених рукаваца, у месту Бач, по коме је читава плодна равница између Дунава и Тисе добила име Бачка. Први трагови о Бачу потичу из периода цара Јустинијана I, када цар помиње Бач у свом писму из 535. године.

– да се Велимирови двори, средњовековна некропола из 15. века, налазе у месту Кључ у општини

Мионица? Народно веровање ову цркву веже за легендарну личност феудалца – кнеза Велимира. По тој легенди Велимир је као вазал султана учествовао у бици под Београдом 1521. године. У археолошким истраживањима овог места нађени су материјални остаци стари око 5.000 година. Велимирови двори су 1951. проглашени за непокретно културно добро – споменик културе од великог значаја.

– да је на основу археолошких ископавања на подручју Гардоша и Земун утврђено да се на овом подручју живело већ у доба старчевачке и винчанске

културе? У античко доба овде се простирало римско насеље Таурунум. Доласком Словена на Балкан то насеље према земуницама добија назив Земун. У средњем веку на узвишци изнад Земуна са десне обале Дунава подиже се утврђење које има за циљ контролу саобраћаја Дунавом, око којег се с временом формирало насеље.

– да се Диана, стари утврђени град на обали Дунава, налази у Караташу, испод саме ХЕ Ђердап I?

Тврђава је подигнута крајем I века, за владавине цара Трајана, као једна од база за Дачке ратове и обезбеђивање пловидбе Дунавом. Данас има остатака утврђења, а унутар самог локалитета се спроводе археолошка истраживања. Диана је археолошко налазиште од изузетног значаја, под заштитом Републике Србије.

– да манастир Покрова Пресвете Богородице изнад села Лешја, десетак километара југоисточно од Параћина, потиче из средњег века? Мана-

стирска црква са основом триконхоса, из средине 14. века, представља најстарију грађевину тог типа у Поморављу. Њени темељи су откривени 1923. године, и на тим рушевинама је почетком 21. века подигнута нова црква, тако да је Лешје данас активан женски манастир. Рушевине манастира Пресвете Богородице проглашене су спомеником културе од великог значаја и под заштитом су Републике Србије.

Лековите мисли

И у центру града воде се периферни разговори.

Слаба је свака партија без асова.

Између лаке и тешке лектире бира – телевизију.

После читања таблоида и „жуте штампе“ морам да оперем руке.

Живот чине ситнице. Једна од њих је и моја пензија.

Дигнимо све рампе да истина може да прође.

Душан Старчевић

Огледало

Туђа несрећа кратко траје, само док нас не снађе.

Кога је лаж угојила, има проблема са пробавом.

Нашао је сродну душу, заљубио се у пса.

Као млад маштао сам да добијем пензију, сад у старости сањам да радим.

Не гледај далеко, сапећеш се близу.

Ако сам себе не познајеш, не буљи у огледало.

Милијан Деспотовић

Кључ и калауз

Од свих у полицији највише страдају „лежећи полицајци“. Сви их газе а они ни прстом да мрдну.

Лако ћемо ми са срцем. Дај да прво напунимо празне стомаке.

Шкрт је као Шкот а троши као Пироћанац.

И над попом има поп. Попадија.

Изгубио сам кључ којим сам закључао уста. Сада правим калауз.

Радивоје Јевтић Јенки

Бранимир Николић

Посејане мисли

Има статус самосталног уметника. Стално је сам.

Мој мозак не може да обради превише информација. Потребна му је додатна механизација.

Ако немате времена за себе, то значи да су вам га други украли.

Наши непријатељи су кукавице. Прво су били невидљиви авиони, а сад и невидљиви вирус.

Човек без смисла за хумор је као јело без зачина.

Невен Шијаков

Екологија

Дечја суза не прави мрље.

Сваког своја мржња трује.

Екологија почиње од чиста образа.

Бритак, а питањак.

Не треба се штедети. Живот је поклон без заслуга.

Власт ме не занима. И собом једва владам.

Радмило Мићковић